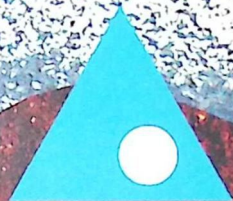

11

Simpozij OTOK NA STOLU: MEDITERANSKA PREHRANA
IZMEĐU GLOBALNIH PROCESA I LOKALNIH OTOČNIH ZNANJA
28. 9. - 30. 9. 2023. – otok Hvar, Hrvatska

Symposium ISLAND ON THE TABLE: MEDITERRANEAN DIET
BETWEEN GLOBAL PROCESSES AND LOCAL ISLAND KNOWLEDGE
28. 9. – 30. 9. 2023. – Island of Hvar, Croatia

ANATOMY
OF ISLANDS

ANATOMIJA OTOKA

Anatomy of Islands

knjiga sažetaka / book of abstracts

Izdavači / Publishers:

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb / Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb
Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj, Hvar / Anatomy of Islands – Centre for Research
and Development, Hvar

Uredili / Edited by:

Ana Perinić Lewis
Tomislav Oroz

Lektura / Proofreading:

Marina Blagaić Bergman, Eric Bergman, Marijan Miloš, Ana Perinić Lewis, Gordana Seler,
Nenad Starc

Grafičko oblikovanje / Layout:

Vesna Bader

Dizajn naslovnice / Design:

Josipa Slaviček

Izdano uz potporu Instituta za etnologiju i folkloristiku, Zagreb, Ministarstva znanosti i obrazovanja RH, Ministarstva kulture i medija RH i Hrvatske elektroprivrede d.d. / Published with the support of the Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia, the Ministry of Culture and Media of the Republic of Croatia and HEP group.

ISBN: 978-953-8518-01-0

11. Anatomija otoka / 11th Anatomy of Islands

SIMPOZIJ / SYMPOSIUM

28 | 9 | 2023 – 30 | 9 | 2023

**OTOK ZA STOLOM: MEDITERANSKA
PREHRANA IZMEĐU GLOBALNIH
PROCESA I OTOČNIH ZNANJA**

**ISLAND AT THE TABLE:
MEDITERRANEAN DIET BETWEEN
GLOBAL PROCESSES AND ISLAND
KNOWLEDGE**

Jelsa, otok Hvar, Hrvatska / Jelsa, Island of Hvar, Croatia

SADRŽAJ

Program <i>Anatomija otoka</i> – ciklusi radionica i simpozija	5
Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj	7
SIMPOZIJ: OTOK ZA STOLOM: MEDITERANSKA PREHRANA IZMEĐU GLOBALNIH PROCESA I OTOČNIH ZNANJA	13
O simpoziju 2023.	15
Popis sudionika	20
Program simpozija	24
Sažeci	29

TABLE OF CONTENTS

The Anatomy of Islands programme – workshops and symposiums	73
Anatomy of Islands – Centre for Research and Development	75
ISLAND AT THE TABLE:MEDITERRANEAN DIET BETWEEN GLOBAL PROCESSES AND ISLAND KNOWLEDGE	81
About the 2023 Symposium	83
List of Contributors	89
Symposium Programme	93
Symposium Abstracts	99

PROGRAM ANATOMIJA OTOKA – CIKLUSI RADIONICA I SIMPOZIJA

Prvi petogodišnji ciklus simpozija i radionica o otocima, Udruga je provela od 2012. do 2016. na otoku Visu uz potporu lokalne zajednice. Godine 2017. Anatomija se na pet godina seli na Lastovo kao rezultat suradnje s lokalnom Udrugom Dobre Dobričević. Od 2023. godine program radionica i simpozija odvija se na otoku Hvaru.

Simpoziji i radionice na Visu osigurali su izvanserijsko iskustvo dijeljenja znanja i osmišljavanja mogućnosti obnove prekrasnih, ali javnosti slabo dostupnih građevina i poljoprivrednih zemljišta. Uloženi trud bio je prepoznat te je Anatomija otoka 2016. godine nagrađena priznanjem ARTUR (za područje arhitekture i turizma) koju dodjeljuje Društvo arhitekata Zagreb. Gotovo 150 predavanja i okruglih stolova održanih tijekom prvoga petogodišnjeg ciklusa osnažilo nas je važnim uvidima u otočne kulture, njihova iskustva iz prošlosti i mogućnostima budućega razvoja otoka.

Na radionicama koje su održavane prije ili netom nakon simpozija, inozemni studenti arhitekture, izrađivali su projekte s ciljem poboljšanja trenutačnog stanja odabranih lokaliteta te osmišljavanja novih i kreativnih sadržaja za postojeće građevine ili lokalitete na otocima. Međunarodni radni kontekst osigurao je niz inovativnih projekata za određene lokacije na Visu, od arhitektonskih do video uradaka. Japanska kuća čaja izgrađena 2016. na Visu trajno je obilježila suradnju Anatomije otoka i lokalne zajednice Visa. Na otoku Lastovu smo u radioničkom dijelu programa nastojali dalje istražiti interdisciplinarni i transdisciplinarni pristup, otvorivši radionicu studentima iz drugih struka.

Posljednji jubilarni simpozij bio je na Lastovu 2022. godine s temom klimatskih promjena i okolišnih budućnosti otoka. Na simpoziju je sudjelovalo 45 autora i održano je 31 predavanje tijekom kojih se problematizirao utjecaj klimatskih promjena i zagađenja na otočne ekosustave i njihovu održivost te mogućnosti prilagodbe. Otoci su na prvoj liniji suočavanja s izazovima prilagodbe klimatskim promjenama, a otočne zajednice pioniri u pronalaženju i implementaciji održivih klimatskih rješenja te u razvoju vlastitih strategija klimatske otpornosti. Korisna izlaganja iz područja biologije, ekologije, demografije, ekonomije, prava, kulturne antropologije, sociologije, arhitekture i urbanizma potaknula su trodnevni intenzivni dijalog između znanstvenika i stručnjaka te dublje razumijevanje utjecaja klimatskih promjena na otoke i poimanje otočnih okolišnih budućnosti.

Sva su predavanja dostupna na poveznici: <https://meduza.carnet.hr>.

11. Anatomija otoka na temu mediteranske prehrane između globalnih procesa i otočnih znanja okuplja 37 izlaganja i 56 autora.

Ovogodišnji su simpozij podržali: Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Institut za etnologiju i folkloristiku, Ministarstvo znanosti i obrazovanja RH, Institut za migracije i narodnosti, Odjel za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru, Hrvatska elektroprivreda, Općina Jelsa, Turistička zajednica Jelsa, Lokalna akcijska grupa Škoji,

Lokalna akcijska skupina u ribarstvu Škoji, Muzej općine Jelsa, Općinska knjižnica i čitaonica Jelsa, Javna ustanova Agencija za upravljanje Starogradskim poljem i kreativna agencija LAB852, Konoba Duboković Pitve i GIS poduzeće Listlabs iz Zagreba.

Detaljniji podaci o simpozijima i radionicama mogu se pronaći na internetskoj stranici www.anatomija-otoka.com.

ANATOMIJA OTOKA – CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Osnivači i članovi udruge “Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj” udružili su se kako bi razvijali i umrežavali znanja o životu na otocima te primjenjivali ta znanja u projektima korisnima za otočne zajednice.

Udruga je osnovana u ožujku 2014. godine sa sjedištem na otoku Visu i ispostavom u Zagrebu, slijednik je aktivnosti koje je provodila sekcija “Anatomija otoka” pri udruzi “Lavurat za poje” iz Podšpilja na otoku Visu. Od 2022. godine Udruga djeluje sa sjedištem na otoku Hvaru.

Djelokrug rada Udruge:

Osnovni cilj osnivanja Udruge je formiranje međunarodne platforme za istraživanje i razvoj otoka kao aktivnoga sudionika u afirmaciji života na otocima.

Potreba za osnivanjem Udruge proizašla je iz:

- uočene nedovoljne posvećenosti razvoju hrvatskih otoka na lokalnoj i državnoj razini,
- nedostatnoga stvaranja znanja o otocima u znanstvenom i obrazovnom sustavu te nepostojanja sustavne primjene novih znanja o životu na otocima,
- nedostatka međunarodne razmjene iskustava i znanja o razvoju otoka,
- nedostatka svijesti o nužnosti implementacije novih razvojnih modela/oblika koji pridonose zadržavanju stanovništva na otocima.

Svrha djelovanja je stvaranje interdisciplinarnoga znanja o otocima, otočnim zajednicama i modelima otočnih razvoja te prijenos tog znanja različitim oblicima edukacije, kao i primjena znanja u razvojnim projektima.

SUORGANIZATORI

INSTITUT ZA ETNOLOGIJU I FOLKLORISTIKU

Institut za etnologiju i folkloristiku jedinstveno je središte folklorističkih, etnoloških, etnomuzikoloških i srodnih znanstvenih istraživanja u Republici Hrvatskoj, pri čemu je težište na interdisciplinarnim i transdisciplinarnim kritičkim istraživanjima kulture. Suradnici Instituta – stručnjaci raznih disciplina poput etnologije, kulturne antropologije, folkloristike, teorije književnosti, teatrologije, povijesti, sociologije, lingvistike, muzikologije, koreologije, povijesti umjetnosti – istražuju suvremene i povijesne kulturne pojave i procese.

Važan dio djelovanja IEF-a odnosi se na izdavanje dvaju brojeva znanstvenog časopisa “Narodna umjetnost” godišnje (na hrvatskom i engleskom jeziku) te pripremu i tisak

monografija i zbornika unutar biblioteke Nova etnografija. Razvoj znanstvenih istraživanja u Institutu prati i razvoj stručnih djelatnosti. Dokumentacija IEF-a danas skrbi o jedinstvenom fondusu dokumenata (na različitim medijima) o hrvatskoj tradicijskoj kulturi dvadesetog i početka dvadesetprvog stoljeća. Ta je građa godine 1991. upisana u Registar pokretnih spomenika kulture Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu te kao cjelina ima značaj spomenika kulture "0" i "1" kategorije. Uspostavljen je i Digitalni repozitorij Instituta za etnologiju i folkloristiku (DIEF). Građa je dostupna znanstvenicima, ali i vanjskim korisnicima: ustanovama i pojedincima zainteresiranim za njezinu primjenu.

ODJEL ZA ETNOLOGIJU I ANTROPOLOGIJU SVEUČILIŠTA U ZADRU

Odjel za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru predstavlja relevantno znanstveno-istraživačko i nastavno središte u visokoškolskom obrazovanju u području etnologije i kulturne antropologije. Preddiplomski i diplomski studij etnologije i antropologije prije svega je usmjeren prema problematiziranju kulture u njenim raznovrsnim manifestacijama, a posebice u jadranskom i širem mediteranskom prostoru, te u kontekstu jugoistočne Europe. U posljednjih nekoliko godina aktivno sudjeluje u svojstvu suorganizatora znanstveno-stručnog međunarodnog simpozija Anatomija otoka i kroz uključenje studenata u studentske radionice nastoji obogatiti radioničke programe koji prethode simpoziju. Uz podupiranje studentskog angažmana, akademsko osoblje Odjela aktivno sudjeluje u brojnim domaćim i međunarodnim znanstvenoistraživačkim projektima. Trenutačno se na Odjelu provodi nekoliko domaćih i međunarodnih kompetitivnih istraživačkih projekata, kao i stručni projekti kroz koje se nastoji osvijetliti kulturološka kompleksnost jadranskog prostora u širem globalnom kontekstu. Zaposlenici Odjela aktivno sudjeluju kao mentori na poslijediplomskom doktorskom studiju Humanističke znanosti (smjer etnologija i antropologija), ujedno i jedinom doktorskom studiju zamišljenom u formi *pro bono* rada s doktorandima. Kroz projekte i kolegije na prijediplomskom, diplomskom i doktorskom studiju etnologije i antropologije, Odjel za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru nastoji se pozicionirati kao relevantna znanstveno-obrazovna institucija koja aktivno promovira teme iz područja otočnih i mediteranskih studija, jadranskih maritimnih hodočašća, digitalne antropologije, problematike temporalnosti, kulturne baštine, lingvističke antropologije, glazbene tradicije i brojnih drugih interesnih sfera suvremene etnologije i kulturne antropologije.

INSTITUT ZA MIGRACIJE I NARODNOSTI

Institut za migracije i narodnosti osnovan je 1984. godine spajanjem Centra za istraživanje migracija i narodnosti i Zavoda za migracije i narodnosti, a današnji naziv nosi od 1987. godine. Sastoji se od dva odsjeka: Znanstvenog odsjeka za migracijska i demografska istraživanja i Znanstvenog odsjeka za etnička istraživanja i nacionalne manjine. Jedina je znanstvenoistraživačka ustanova u Hrvatskoj, kao i u širem okruženju, koja

sustavnim i kontinuiranim interdisciplinarnim praćenjem svih oblika migracija i mobilnosti stanovništva, proučavanjem nacionalnih/etničkih manjina i različitih aspekata etničke problematike, s osobitim zadaćama poticanja njihova komparativnog proučavanja, unaprjeđuje znanstveno i javno razumijevanje njihove složenosti i stvarnosti. Osim toga, istraživanja hrvatskog identiteta, stanovništva hrvatskih otoka, priobalja i kontinentalnih regija, kao i komparativna istraživanja problematike postmigracijskih fenomena, poput integracije migranata, također zauzimaju značajno mjesto u području djelatnosti Instituta. Posljednjih godina pojavom novih migracijskih procesa u Hrvatskoj i inozemstvu, istraživanja su usmjerena i na transnacionalne migracije, hrvatsko iseljeništvo, pitanja azila i nezakonitih migracija te na različite metodološke i teorijske pristupe istraživanja migracija. Institut okuplja stručnjake iz raznih znanstvenih područja: društvenih i humanističkih znanosti te iz interdisciplinarnih područja znanosti. Institut ima izdavačku djelatnost, a od 1985. godine izdaje i znanstveni časopis "Migracijske i etničke teme".

TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE JELSA

Turistička zajednica općine Jelsa, osnovana 1995. godine, predstavlja ključnu organizaciju u promicanju i razvoju turizma na području općine Jelsa.

Glavni ciljevi Turističke zajednice općine Jelsa obuhvaćaju širok spektar aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje turističke ponude i iskustva posjetitelja. Kroz koordinaciju ključnih aktivnosti turističkog razvoja stvara atraktivnu i konkurentnu destinaciju. Također, posvećuje pažnju poboljšanju uvjeta boravka turista, osiguravajući kvalitetu smještaja, prehrane te zabavnih i kulturnih sadržaja. Turistička zajednica igra ključnu ulogu u podizanju svijesti o važnosti turizma u općini Jelsa. Njezine aktivnosti doprinose razumijevanju gospodarskih, društvenih i kulturnih koristi koje turizam donosi zajednici te promiče načela održivog razvoja, naglašavajući važnost zaštite okoliša te kulturne i prirodne baštine. Turistička zajednica općine Jelsa također ima ulogu u organizaciji manifestacija i priredbi koje doprinose identitetu destinacije. Putem digitalnih *online* i *offline* komunikacijskih kanala, promovira komercijalne oglase te uspostavlja sponzorske ugovore kako bi osigurala financiranje svojih aktivnosti.

Dodatno, organizira stručne skupove i edukacije koje podižu kvalitetu usluga pruženih u turističkom sektoru. Pruža usluge putem turističkih informacijskih sustava, omogućavajući posjetiteljima pristup informacijama o destinaciji. U konačnici, uloga Turističke zajednice općine Jelsa ključna je za integrirani razvoj turizma na lokalnoj razini, potičući održivi rast, zaštitu okoliša i obogaćivanje turističke ponude destinacije.

MUZEJ OPĆINE JELSA

Muzej općine Jelsa mlada je muzejska ustanova, osnovana 2010. godine za obavljanje muzejske djelatnosti. Zbirke koje čine fundus Muzeja smještene su na različitim lokacijama i čine zasebne tematske i programske cjeline. Od njih su otvorene javnosti Kuća Dobrović u Jelsi s Kulturno-povijesnom zbirkom Dobrović, Zbirkom grafika, slika i re-

ljefa Jurja Dobrovića i izložbenom galerijom Kravata, zatim Ribarski muzej u Vrboskoj i Vinogradarska zbirka u Pitvama. Rad Muzeja usmjeren je na prikupljanje, istraživanje i zaštitu muzejske građe, na posredovanje tema iz područja kulturne baštine otoka Hvara javnosti putem stalnih postava, povremenih izložbi, radionica i drugih povremenih oblika rada sa zajednicom sve s ciljem aktivnog sudjelovanja u kulturnom i društvenom životu i promociji kulturnih identiteta vlastite zajednice u prošlosti i sadašnjosti. Muzej općine Jelsa otvoren je najširoj javnosti, a potiče neformalno učenje, kritičko promišljanje tradicije, umjetničku produkciju u svrhu podizanja razine kulturnog života i doprinosa stvaranju otvorene i kreativne zajednice.

OPĆINSKA KNJIŽNICA I ČITAONICA JELSA

U Jelsi je 1. lipnja 1868. godine utemeljena hrvatska Narodna čitaonica. Njezin utemeljitelj i prvi predsjednik bio je jelšanski načelnik kapetan Niko Duboković, a među počasnim članovima bili su biskup Josip Juraj Strossmayer i don Mihovil Pavlinović. Kao prva hrvatska narodna čitaonica na jadranskim otocima, imala je zadatak širenja prosvjete, kulture i nacionalnog osvješćivanja pod geslom "Prosvjetom do slobode". Nažalost, 10. studenoga 2003. veliki je požar progutao čitav njen fondus, oko dvanaest tisuća knjiga, nakon čega su uslijedile dobrotvorne akcije u organizaciji Knjižnica Grada Zagreba, Gradske knjižnice Marka Marulića iz Splita i Slobodne Dalmacije. Općina Jelsa je uz pomoć Ministarstva kulture uložila velike napore u obnovu i opremanje nove knjižnice u zgradi Doma kulture na Trgu Tome Gamulina, a svečano otvorenje Knjižnice održano je uoči Dana općine Jelsa 14. kolovoza 2014. godine. Knjižnica je smještena na atraktivnoj lokaciji u centru Jelse, opremljena suvremenom tehnologijom i prikladna za održavanje raznih kulturnih događanja i edukativnih sadržaja. Usluge Općinske knjižnice i čitaonice Jelsa obuhvaćaju redovite usluge pružanja informacijskih usluga, korištenje čitaonice te omogućavanje korištenja Zavičajnom i Referentnom zbirkom. Osim toga, usluge knjižnice uključuju fotokopiranje i skeniranje te omogućavanje pristupa računalima i internetu.

U Općinskoj knjižnici i čitaonici Jelsa redovito se održavaju različita događanja namijenjena svim dobnim skupinama. U suradnji s partnerima Knjižnice, ponajviše Osnovnom i Srednjom školom iz Jelse, Dječjim vrtićem iz Jelse i Muzejom općine Jelsa, ali i različitim grupama građana, institucijama i udrugama, književnicima i volonterima.

LAB852

LAB852 je kreativna agencija iz Zagreba osnovana 2011. godine s ciljem pružanja usluga savjetovanja, upravljanja, produkcije i promocije u području kulture. Vjerujemo u kulturu koja širi horizonte, podržava održivi razvoj i koja je dostupna svima. Naša misija je pomoći pojedincima, organizacijama i donositeljima odluka u primjeni ovih principa na njihove vlastite projekte, planove i strategije. Promičemo inovativno korištenje postojećih resursa čak i u vrlo ograničenim uvjetima. Naša ključna imovina su kreativnost, iskustvo i široka mreža lokalnih i međunarodnih partnerstava.

LOKALNA AKCIJSKA GRUPA (LAG) ŠKOJI

LAG Škoji neprofitna je organizacija čija je temeljna zadaća decentralizirana raspodjela sredstava iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj putem LEADER/CLLD mjere. Članovi LAG-a Škoji dolaze iz javnog, gospodarskog i civilnog sektora, a struktura organizacije postavljena je tako da niti jedan sektor nema više od 49 % glasačkih prava. Lokalna akcijska grupa Škoji osnovana je u ožujku 2011. godine pod nazivom LAG Hvar. Pridruživanjem otoka Visa, 2013. godine, LAG Hvar mijenja ime u LAG Škoji što prema lokalnom dijalektu znači "otoci". Godine 2014. pridružuje se i Općina Šolta čime LAG poprima svoj konačan oblik koji pokriva kopno, more i arhipelag tri veća naseljena otoka (Hvar, Vis i Šolta) sa 7 jedinica lokalne samouprave koje uključuju gradove Hvar, Komizu, Stari Grad i Vis te općine Jelsu, Sućuraj i Šoltu.

LOKALNA AKCIJSKA SKUPINA U RIBARSTVU (FLAG) ŠKOJI

Lokalna akcijska skupina u ribarstvu Škoji djeluje na području arhipelaga otoka Hvara Visa i Šolte gdje ribarstvo i akvakultura predstavljaju tradicionalno važne gospodarske grane, a bogato maritimno nasljeđe je važan dio svakodnevnog društvenog i kulturnog života pri čemu je i važna sastavnica turističke ponude cjelokupnog područja. Kako bi adekvatno valorizirali ribarstvo, akvakulturu, prirodnu i kulturnu baštinu, znanja i vještine vezane za ribarstvo te potaknuli njihov daljnji razvoj, gradovi Hvar, Vis, Stari Grad i Komiza te općine Jelsa, Sućuraj i Šolta, predstavnici gospodarskog sektora ribarstva i lokalnih udruga dana 17. lipnja 2016. godine osnivaju Lokalnu akcijsku skupinu u ribarstvu Škoji, skraćeno FLAG Škoji. Lokalna akcijska skupina u ribarstvu (eng. FLAG Fisheries Local Action Group) predstavlja partnerstvo predstavnika gospodarskog, civilnog i javnog sektora određenog ribarstvenog područja koje je osnovano s namjerom izrade lokalne razvojne strategije u ribarstvu (LRSR) i provedbe projekata sukladno LEADER/CLLD metodologiji pri čemu koristi alokaciju Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo.

11. Anatomija otoka

SIMPOZIJ

OTOK ZA STOLOM:

MEDITERANSKA PREHRANA

IZMEĐU GLOBALNIH PROCESA I

OTOČNIH ZNANJA

28 | 9 | 2023 – 30 | 9 | 2023

Jelsa, otok Hvar, Hrvatska

O SIMPOZIJU 11. ANATOMIJA OTOKA – JELSA, OTOK HVAR 2023.

OTOK ZA STOLOM: MEDITERANSKA PREHRANA IZMEĐU GLOBALNIH PROCESA I OTOČNIH ZNANJA

Od prvog skupa Anatomija otoka 2012. na otoku Visu do obljetničkog, desetog skupa na Lastovu 2022. godine, udruga Anatomija otoka u suradnji je s lokalnim otočnim udrugama i znanstvenim institucijama otvorila brojna pitanja i poticala konstruktivnu raspravu o različitim temama otočnog predznaka. Od odgovornog turizma, budućnosti sela i autohtonih poljoprivrednih kultura, preko održivih i pametnih otoka, otočnih budućnosti i klimatskih promjena, teme iznjedrene u sklopu Anatomijinih skupova potakle su multidisciplinarno promišljanje raznovrsnih izazova s kojima se susreću otočani. Nomadski, putujući karakter naše otočne udruge i skupa koji sa sobom donosimo u *dotu*, postao je modalitetom naših nastojanja da se otočne teme problematiziraju na otocima, s otocima i uz otočane. Stoga smo svoje "privremene" domove na Visu i Lastovu od 2023. godine odlučili zamijeniti Hvarom koji će, nadamo se, biti naš dom sljedećih pet godina. Iako je povijest Anatomije otoka obilježena stalnim pokretom i novim otocima na vidiku, viški i lastovski dom koji nas je obilježio u sazrijevanju naših znanstvenih pristupa, otvaranju raznovrsnih tema, upoznavanju odličnih domaćina i stjecanju još boljih prijatelja, nećemo nikako zaboraviti. Isto se tako nadamo da će na Hvaru "udomljeni" skupovi ponuditi jednako stimulativnu atmosferu koja će otočna pitanja otvoriti na novi i još zanimljiviji način te udomiti naše petogodišnje "uzburkano mirovanje".

11. znanstveno-stručni simpozij *Anatomija otoka* ovoga je puta inspiriran zemljom kao materijalnim i simboličkim otočnim resursom, što nas na Hvaru vodi u Starogradsko polje, najstariji sačuvani primjer parcelacije prostora na istočnojadranskoj obali, koje je i danas u upotrebi kao zaštićeni kulturni krajolik upisan 2008. na UNESCO-ov Popis svjetske baštine. Ovaj kulturni krajolik, svojevrsni "truh otoka" idejno je polazište ovogodišnjeg simpozija na kojem ćemo propitati otočne resurse kroz koncept *mediteranske prehrane*, shvaćene u njezinu najširem značenju.

Pitanje mediteranske prehrane i njezine važnosti za otok uzet će u obzir širi kontekst u kojem se zrcale društveni, kulturni, klasni, rodni, prostorni i identitetski procesi koji je oblikuju. *Mediteranska prehrana* ovdje je shvaćena kao ukupnost vještina, znanja, praksi, vjerovanja i tradicija, koje odražavaju lokalne kulture i njihove načine života, a vezane su uz poljoprivredu i ribarstvo, preradu, pripremanje i osobito konzumiranje hrane. Također, pitanje mediteranske prehrane želimo promisliti kroz različite društvene i simboličke aspekte te kao odraz lokalnog znanja i posebnog životnog stila. Iako postavljena kao baštinski koncept očuvanja tradicijskog načina života, *mediteranska prehrana* podjed-

nako naglašava racionalno korištenje i dugoročno očuvanje prirodnih resursa. Nasuprot globaliziranoj prehranbenoj stvarnosti, ovaj koncept zagovara lokalno orijentirane prehranbene sustave i nudi značajne mogućnosti kreiranja razvojnih politika usmjerenih jačanju prehranbene suverenosti i otpornosti otočnih zajednica osnaživanjem lokalne proizvodnje i konzumacije hrane.

Jedanaestu *Anatomiju otoka* posvetili smo propitivanju dobrih praksi, lokalnih prehranbenih i proizvodnih aktivnosti, međusektorskom povezivanju različitih dionika kratkih opskrbenih lanaca te dalekosežnim posljedicama koje prehranbene politike imaju na cjelovit razvoj otočnih zajednica kao osobitih i ranjivih društvenih i kulturnih prostora. U vrijeme jačanja svijesti o nepovoljnim posljedicama klimatskih promjena i specifičnim rizicima poput turistifikacije i gentrifikacije s kojima se ovi prostori danas suočavaju, simpozij donosi i mogućnost kritičke rasprave o mogućim politikama razvoja oblikovanim u kontaktu inicijativa odozgo i odozdo.

Otoci su jedinstveni zbog svoje kopnene i morske biološke raznolikosti koja je još uvijek očuvana u dovoljnoj mjeri, gospodarske strukture koja počiva na ograničenim obradivim površinama, specifičnim tradicijama i tehnologijama uzgoja i proizvodnje hrane te otočnom životnom stilu. Zbog malih obradivih površina i oskudice resursa, otočna gospodarstva su ekonomije malih razmjera temeljene na "mješovitom" ekonomskom modelu otočnog domaćinstva i diverzifikaciji gospodarskih aktivnosti. Katastrofe, gospodarske krize, nezaposlenost, te u povijesti siromaštvo i glad, imali su presudan i dugotrajan utjecaj na otočno gospodarstvo i stanovništvo. Boreći se za opstanak i suočeni s oskudnim resursima, otočani su diverzificirali svoje ekonomske aktivnosti promičući optimalnu upotrebu raspoložih resursa. Posljedično, tijekom vremena stvorena je slika otočana *bricoleura* – snalažljivog i spretnog pojedinca koji je svojim vještinama improvizacije i prilagodbe u specifičnom i promjenjivom okolišu oblikovao načine na koje otočne zajednice odgovaraju na izazove.

Ovoga rujna na Hvaru bavit ćemo se otočnim prostorima, otočanima i njihovim prehranbenim praksama. Želimo otvoriti raznovrsna pitanja i potaknuti razne disciplinarn pristupe. Svjesni metodološke stupice nekritičkog raščinjavanja cjeline otoka i nužne isprepletenosti i umreženosti svega što se na otoku događa na razini svakodnevnog iskustva, teme otočnog prostora, otočana i prehrane vidimo kao heurističke poticaje unutar kojih je moguće profilirati mnoštvo mogućih rješenja:

Prehrana kao alat održivosti

- Mediteranska prehrana
- Prehrana i baština
- Održivi razvoj
- Prehranbena neovisnost
- Solidarne prakse snabdijevanja hranom
- Zadruga i udruge kao okviri povezivanja proizvođača
- Turistički prehranbeni trendovi
- Ekonomija turističke prehrane

- Agro-ekološki svjetonazori
- Kontraurbanizacija i novi stanovnici ruralnih otočnih prostora
- Neo-endogeni razvoj
- Tržišno brendiranje prehrambenih proizvoda i usluga

Otočani-bricoleur – lokalna znanja pred izazovima svakodnevice

- Lokalna znanja i tradicijske posebnosti
- Katastrofe, gospodarske krize i otočne migracije
- Kulture u susretu – 'furešti' i 'domaći'
- Globalni procesi i sezonalni ritmovi
- Aktivizam i participacija stanovnika (udruge, peticije, okupljanja)
- Transformacije otočne kulture (promjene životnog stila)

Otočni prostori pred izazovima suvremenosti

- Ranjivi okoliš i zaštićena područja
- Razvojne politike
- Javni prostori (tržnice, mjesta okupljanja, zadruge i zadružni prostori)
- Javne poljoprivredne i šumske površine, općinska zemlja
- Privatno vs. javno vlasništvo (problemi vlasništva nad zemljom, običajno pravo, razmirice)
- Prostorno planiranje na otocima
- Tradicijska otočna arhitektura (konzervacija otočne arhitekture vs. suvremeni trendovi u gradnji)
- Klimatske promjene i lokalni odgovori

ORGANIZACIJSKI ODBOR SIMPOZIJA

dr. sc. Danijela Birt Katić, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru

dr. sc. Marina Blagaić Bergman, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Duje Dorotka, Muzej Općine Jelsa

Antonio Morić-Španić, PINUS NIGRA, obrt za usluge

dr. sc. Iva Niemčić, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Tomislav Oroz, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru

dr. sc. Ana Perinić Lewis, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

Marija Plenković, Muzej Općine Jelsa

Josipa Slaviček, Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj, Jelsa

dr. sc. Nenad Starc, Ekonomski institut, Zagreb, Croatia

ORGANIZACIJA RADIONICE

dr. sc. Danijela Birt Katić, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru

dr. sc. Marina Blagaić Bergman, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Tanja Kocković Zaborski, Etnografski muzej Zagreb

dr. sc. Tihana Rubić, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Sveučilište u Zagrebu

Josipa Slaviček, dipl. ing., Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj, Jelsa

ZNANSTVENI ODBOR SIMPOZIJA

dr. sc. Anna Baldacchino, Faculty of Education, University of Malta, Malta

dr. sc. Godfrey Baldacchino, Department of Sociology, Faculty of Arts, University of Malta, Malta Ambassador-at-large for Islands and Small States

dr. sc. Danijela Birt Katić, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru

dr. sc. Marina Blagaić Bergman, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Anica Čuka, Odjel za geografiju, Sveučilište u Zadru

dr. sc. Edouard de Laubrie, Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée – MuCEM, Marseille, France

dr. sc. Philip Hayward, University of Technology Sydney, Australia

dr. sc. Jelena Ivanišević, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Ilan Kelman, Institute for Risk and Disaster Reduction, Institute for Global Health, University College London and University of Agder, Norway

dr. sc. Sanja Klempić Bogadi, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

dr. sc. Agnès Michelot, UMR CNRS Littoral Environment Society, La Rochelle University, France

dr. sc. Iva Niemčić, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

dr. sc. Olga Orlić, Institut za antropologiju, Zagreb

dr. sc. Tomislav Oroz, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru

dr. sc. Ana Perinić Lewis, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

Jelena Petrov, UNDP – Program Ujedinjenih naroda za razvoj, Hrvatska

dr. sc. Sonja Podgorelec, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

dr. sc. Marie-Ange Schellekens-Gaiffe, UMR CNRS Littoral Environment Society, La Rochelle University, France

dr. sc. Peter Simonič, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Slovenija

Josipa Slaviček, dipl.ing., Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj, Jelsa

dr. sc. Nenad Starc, Ekonomski institut, Zagreb

dr. sc. Nevena Škrbić Alempijević, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju,
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

ORGANIZATORI

Udruga "Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj"

www.anatomija-otoka.com

SUORGANIZATORI

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

www.ief.hr

Odjel za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru

www.unizd.hr/etnologijaiantropologija

Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

www.imin.hr

LAB852, Creative Agency, Zagreb

www.lab852.com

Lokalna akcijska skupina, LAG Škoji, Hvar

www.lag-skoji.hr

Lokalna akcijska skupina u ribarstvu, FLAG Škoji, Hvar

<https://www.flag-skoji.hr/>

Općina Jelsa

www.jelsa.hr

Turistička zajednica općine Jelsa

www.visitjelsa.hr

Muzej općine Jelsa

www.muzejopcinejelsa.hr

Općinska knjižnica i čitaonica Jelsa

www.library.foi.hr/lib/38

DONATORI

Javna ustanova Agencija za upravljanje Starogradskim poljem

www.starogradsko-polje.com

Konoba Duboković Pitve

GIS poduzeće Listlabs Zagreb

www.listlabs.net

POPIS SUDIONIKA

dr. sc. Anton **Alegro**, Biološki odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
antun.alegro@biol.pmf.hr

dr. sc. Anton P. R. **Angelich**, McGill University, Faculty of Agricultural and Environmental Sciences, Quebec, Kanada
aangelich@aol.com

dr. sc. Anna **Baldacchino**, Faculty of Education, University of Malta, Malta
abald05@um.edu.mt

dr. sc. Godfrey **Baldacchino**, Department of Sociology, University of Malta, Malta
Ambassador-at-large for Islands and Small States
godfrey.baldacchino@um.edu.mt

dr. sc. Danijela **Birt Katić**, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar
dbirt@unizd.hr

dr. sc. Marina **Blagaić Bergman**, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
marina@ief.hr

dr. sc. Sandro **Bogdanović**, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
sbogdanovic@agr.hr

Mirna **Bojanić Rebac**, novinar-redaktor, FLAG "Škoji", Hvar
mirnabojanicrebac@gmail.com

dr. sc. Joško **Božanić**, Filozofski fakultet u Splitu, Split, Hrvatska
josko.bozanic@gmail.com

dr. sc. Marin **Čagalj**, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split
Marin.Cagalj@krs.hr

dr. sc. Anica **Čuka**, Odjel za geografiju, Sveučilište u Zadru, Zadar
acuka@unizd.hr

Danilo **Dučak**, umjetnik
danilod@aol.com

dr. sc. Edouard **de Laubrie**, Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée – MuCEM, Marseille, France
edouard.de-laubrie@mucem.org

dr. sc. Zlatko **Liber**, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
zlatko.liber@biol.pmf.hr

dr. sc. Petar **Filipić**, profesor emeritus, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Splitu, Split
filipic@efst.hr

dr. sc. Peter N. **Goggin**, Arizona State University, Tempe, SAD
petergo@asu.edu

Pavel **Gulin Zrnić**, student geografije, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
pavel.gulinzrnic@student.geog.pmf.hr

dr. sc. Nikolina **Hazdovac Bajić**, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
nikolinahb@idi.hr

dr. sc. Jelena **Ivanišević**, Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb
jelenaivanisevic@gmail.com

dr. sc. Marija **Jug-Dujaković**, znanstvenica u miru, Institut za jadranske kulture i melioraciju krša, Split
masagatin@gmail.com

Marija **Kamber**, Jelsa Art Biennale ravateljica, Zagreb
marija@lab852.com

dr. sc. Tomislav **Klarin**, Odjel za turizam i komunikacijske znanosti, Sveučilište u Zadru, Zadar
tklarin@unizd.hr

dr. sc. Sanja **Klempić Bogadi**, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
sanja.klempic@imin.hr

dr. sc. Tanja **Kocković Zaborski**, viša kustosica, Etnografski muzej, Zagreb
tanjakzaborski@gmail.com

Karmen **Krašić Kožul**, Jelsa Art Biennale umjetnička voditeljica, Zagreb
karmen@lab852.com

dr. sc. Ivan **Lajić**, profesor emeritus, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
ivan.lajic@imin.hr

dr. sc. Łukasz **Łuczaj**, Sveučilište u Rzeszówu, Poljska
lukasz.luczaj@interia.pl

dr. sc. Axel **Luttenberger**, Pomorski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka
axel@pfri.hr

Gabrijela **Mamić**, Jelsa Art Biennale PR, Zagreb
gabrijela@lab852.com

dr. sc. Agnès **Michelot**, UMR CNRS Littoral Environment Society, La Rochelle University, Francuska
agnes.michelot@univ-lr.fr

Andrija **Mišetić**, doktorand, Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
andrijamiseti98@gmail.com

Antonio Morić-Španić, mag. geogr. i mag. educ. geogr., PINUS NIGRA, obrt za usluge, Split
amoricspanic@gmail.com

Ivica Moškato, prof., Udruga Tartajun, Dol na Hvaru
Ivicadol@yahoo.com

dr. sc. Olga Orlić, Institut za antropologiju, Zagreb
olga.orlic@inantro.hr

dr. sc. Tomislav Oroz, Odjel za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar
toroz@unizd.hr

dr. sc. Ivana Ožanić Roguljić, Institut za arheologiju, Zagreb
iozanic@iarh.hr

dr. sc. Ana Perinić Lewis, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
ana.perinic.lewis@imin.hr

Fabijan-Hrvatinić Peronja, projektni voditelj WWF Adria
fperonja@wwfadria.org

dr. sc. Lana Peternel, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
lanapeternel@idi.hr

dr. sc. Mojca Piškorić, Odsjek za muzikologiju Muzičke akademije Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
mpiskori@muza.hr

dr. sc. Sonja Podgorelec, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
sonja.podgorelec@imin.hr

Jorge Queiroz, PhD, Head of the Department of Culture, Heritage and Museums, Tavira, Portugal
jorge.queiroz1@gmail.com

Ivana Radovanić Podrug, viša stručna suradnica-konzervatorica, Konzervatorski odjel u Splitu, Split
ivana.radovani@gmail.com

Mirjana Randić Barlek, etnologinja

mr. sc. Majda Rubić, Ecovast – Hrvatska sekcija (Europsko vijeće za sela i male gradove)
majda.rubic@gmail.com

dr. sc. Tihana Rubić, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
trubic@ffzg.hr

dr. sc. Lidija Runko Luttenberger, Sveučilište u Rijeci, Studij politehnike
lidija.luttenberger@unri.com

dr. sc. Marie-Ange **Schellekens**, UMR CNRS Littoral Environment Society, La Rochelle University, Francuska
marie-ange.schellekens@univ-lr.fr

dr. sc. Peter **Simonič**, Odsjek za etnologiju i kulturnu antropologiju, Sveučilište u Ljubljani, Slovenija
peter.simonc@ff.uni-lj.si

Sani **Sardelić**, kustosica, Gradski muzej Korčula, udruga Siva zona
sani.curator27@gmail.com

Josipa **Slaviček**, dipl. ing. arh., Anatomija otoka – centar za istraživanje i razvoj, Jelsa
josipa.slavicek@gmail.com

dr. sc. Nenad **Starc**, emeritus Ekonomski institut, Zagreb
nstarc@eizg.hr

Juraj **Šantorić**, student Odjela za etnologiju i antropologiju, Sveučilište u Zadru, Zadar
jurajsantoric@gmail.com

dr. sc. Zlatko **Šatović**, Agronomski fakultet, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
zsatovic@agr.hr

Željko **Šatović**, spisatelj

dr. sc. Vedran **Šegota**, Biološki odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
vedran.segota@biol.pmf.hr

mr. sc. Vinko **Tarbušković**, Javna ustanova Agencija za upravljanje Starogradskim poljem, Hvar
stari.grad.plain@gmail.com

dr. sc. Sara **Ursić**, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb
sara.ursic@pilar.hr

dr. sc. Damir **Viličić**, Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu
damir.vilicic@biol.pmf.hr

Šime **Vukman**, mag. geogr., Trogir
simevukman18@gmail.com

dr. sc. Matea **Zajc Petranović**, Institut za antropologiju, Zagreb
matea@inantro.hr

dr. sc. Jelena **Zlutar Gamberozić**, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
jelena@idi.hr

PROGRAM SIMPOZIJA

Mjesto održavanja: Svečana dvorana u zgradi Općine Jelsa (Riva 404)

ČETVRTAK, 28. RUJNA

8:30-9:00 Prijava sudionika

9:00-9:30 Otvorenje simpozija, uvodna riječ organizatora

9:30-10:15 **Plenarno izlaganje**
Jelena Ivanišević
Mediterranska prehrana – od tradicije do održivosti

10:15-11:00 STANKA ZA KAVU

11:00-12:20 **Sesija I**
Moderatorica: Anica Čuka

Matea Zajc Petranović
Mediterranska prehrana u prošlosti za zdravu i dugovječnu budućnost

Peter Goggin
Dijabetes na otocima i američka (i europska) mediteranska prehrana

Sanja Klempić Bogadi, Sonja Podgorelec, Ivan Lajić
Otočno gospodarstvo i migracije – primjer hrvatskih otoka

Ivica Moškato
Važnost lokalnih udruga civilnoga društva za očuvanje i promidžbu mediteranske prehrane

12:20-12:50 STANKA ZA KAVU

12:50-14:10 **Sesija II**
Moderatorica: Jelena Ivanišević

Marija Jug-Dujaković, Łukasz Łuczaj
Etobotanička istraživanja jadranskih otoka – jestive biljke otoka Hvara

Anton Alegro, Vedran Šegota, Marija Jug-Dujaković
Upotrebne biljke otoka Hvara u sredozemnom povijesnom kontekstu

Zlatko Šatović, Marina Viculin, Mirjana Randić Barlek, Željko Šatović, Danilo Dučak, Zlatko Liber i Sandro Bogdanović
U potrazi za tustopizdom i kurcoglavom

Damir Viličić
*Klijavost sjemenki motra (*Crithmum maritimum* L.) i razlozi za mogući uzgoj*

14:10-17:30 **RUČAK I SLOBODNO VRIJEME**

17:30-18:30 **Sesija III**

Moderator: Axel Luttenberger

Anton P. R. Angelich

Poljoprivreda, ribolov, prehrambene i kulinarske tradicije otoka Unije – baština i povijest koju treba sačuvati

Juraj Šantorić

Mišancija kao princip: tradicijsko jelo i umjetnost u svakodnevici

Joško Božanić

Okus olujnog arhipelaga: kulturnoantropološka interpretacija iskustva komičkih ribara u pripremanju osnovne hrane na nenaseljenim otočičima Viškog arhipelaga

19:00 **JELŠANSKA RIVA - Falkuša COMEZA LISBOA**
(posada priprema i poslužuje brujet)

PETAK, 29. RUJNA

8:30 – 9:00 **Prijava sudionika**

9:00-9:45 **Plenarno izlaganje**

Jorge Queiroz

Portugal i upis Mediteranske prehrane na UNESCO-ovu Listu – suradnja sedam zemalja, nacionalna i lokalna iskustva

9:45-10:00 **STANKA ZA KAVU**

10:00-11:20 **Sesija IV**

Moderatorica: Danijela Birt Katić

Olga Orlić

Hrana i identifikacijski procesi na otoku Korčuli

Ana Perinić Lewis, Nikolina Hazdovac Bajić, Lana Peternel

Novo težaštvo – otočne prehrambene prakse na primjeru četiriju dalmatinskih otoka

Anica Čuka

Prostorne i vremenske promjene u proizvodnji hrane na hrvatskim otocima – potencijali, prijetnje i izazovi

Andrija Mišetić, Sara Ursić, Jelena Zlatar Gamberozić

Prilog promišljanju koncepta "dobrog sela" – primjer otoka Brača

- 11:20-11:50** STANKA ZA KAVU
- 11:50-13:10** **Sesija V**
Moderatorica: Marina Blagaić Bergman
Anna Baldacchino, Godfrey Baldacchino
Vješti otočani: više od priče o zecu iz šesira
Mirna Bojanić Rebac
Sušena riba – zaboravljene delikatese
Tanja Kocković Zaborski, Tihana Rubić, Danijela Birt Katić
"Pazi što jedeš laboratorij" – spoj mediteranske prehrane i lokalnih znanja
Tomislav Oroz, Mojca Piškor
Čevap razdora i stigma Balkana: Mediteranska prehrana i neželjene asocijacije Balkana
- 13:10-15:00** RUČAK
- 15:00-16:00** **Sesija VI**
Moderatorica: Lidija Runko Luttenberger
Ivana Ožanić Roguljić, Vinko Tarbušković
Arheološki turizam – primjer "Grčka hrana u Starogradskom polju"
Tomislav Klarin
Mediteranska prehrana u kontekstu eno-gastro turizma: slučaj Dugog otoka, Hrvatska
Antonio Morić-Španić, Marin Čagalj
Razvojne i tehnološke mogućnosti geomarketinga u brendiranju poljoprivrednih proizvoda otoka Hvara
- 17:30** **ŠETNJA DO PITAVA I POSJET VINOGRADARSKOM MUZEJU**
(Mjesto sastanka i okupljanja: ispred općinske zgrade u Jelsi)
- 18:30-19:00** **Edouard de Laubrie**
Izložba o prehrani na Mediteranu: "Le grand Mezze" u Muzeju civilizacija Europe i Mediterana u Marseilleu, Francuska
- 20:00** **ZAJEDNIČKA VEČERA – KONOBA DUBOKOVIĆ, PITVE**

SUBOTA, 30. RUJNA

10:00-11:00 **Sesija VII**

Moderator: Petar Filipić

Axel Luttenberger

Upravljanje općim dobrima na otocima

Lana Peternel, Ana Perinić Lewis

"Otok je samo na papiru": percepcija i vidljivost države na otoku Žirju

Petar Filipić, Nenad Starc

Indeks otočne sreće – zima 2022./2023. godine

11:00-11:30 **STANKA ZA KAVU**

11:30-12:50 **Sesija VIII**

Moderator: Nenad Starc

Lidija Runko Luttenberger

Dobava hrane kao faktor otpornosti, dobrobiti ljudi i zdravlja okoliša

Agnès Michelot

Jedno zdravlje: novi pravni princip za promicanje ekološke prehrambene politike na otocima

Marie-Ange Schellekens

Najnovija reforma europske poljoprivredne politike: utjecaji na proizvodnju hrane mediteranskih otoka

Majda Rubić

O utjecaju gospodarske integracije na otočni identitet – pravno motrište

12:50-15:00 **RUČAK**

15:00-16:20 **Sesija IX**

Moderatorica: Iva Niemčić

Fabijan Hrvatinić Peronja

Ribarstvo – loviti manje, zarađivati više

Peter Simonič

Žirajsko polje – od egzistencije do baštine

Ivana Radovani Podrug

Tradicijska ruralna arhitektura otoka Hvara – izazovi obnove i revitalizacije

Sani Sardelić

Otok, zemlja, kamen: čitanje krajobraza gladnim očima

16:45 **Sastanak na Pjaci (glavnom trgu) kod fontane za početak vođene šetnje**

- 17:00-18:00** **Marina Blagaić Bergman, Pavel Gulin Zrnić, Josipa Slaviček, Juraj Šantorić, Šime Vukman, Karmen Krasić Kožul, Marija Kamber, Gabrijela Mamić**
Anatomija kale – multidisciplinarno istraživanje jelšanske ulice
- 18:00** **Vančo Rebac**
Pop-up izložba "Sušenje ribe", galerija Monade
ZATVARANJE SIMPOZIJA UZ ZDRAVICU

ekosustavi su u najgoroj situaciji ikada. Zato mi, kao WWF, podržavamo ribare koji imaju mali utjecaj na riblji fond, ali imaju veliki utjecaj na razvoj obalnih zajednica. No to ne možemo učiniti ako te ribare ne prepozna tržište: trgovački lanci, hoteli, restorani, trgovci, vi i ja. Jedini dugoročni način na koji se ti ribari mogu prepoznati je ako njihov ulov dolazi iz održivih izvora i ako je izvršne kvalitete. Priobalni ribolov je prepoznat kao jedan od najboljih primjera takvog ribarstva jer može istodobno osiguravati dugoročnu obilnost ribe u moru, dugoročnu sigurnost hrane i razvoj obalnih zajednica. Međutim, ima prostora za napredak. Neki od načina na koje WWF podupire ribare su povlačenje sredstava iz Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo u svrhu zelene tranzicije i smanjenje CO₂ otiska, okupljanje u zadruge i/ili organizacije proizvođača, izrada poslovnih planova, spajanje s tržištem, poticanje i podrška u certificiranju koje će jamčiti da riba dolazi iz održivih izvora i uključivanje ribara u proces donošenja odluka kroz model zajedničkog upravljanja. Naš fokus je bio na zajednicama Lastova, Telašćice i Visa te obalnim zajednicama Velebitskog kanala. Glavni interes WWF-a je očuvanje prirode, ali na tome ne možemo raditi na štetu ljudi. Zato želimo da ribari koji žive od mora postanu čuvari mora, čuvajući ovaj izvor života za sve buduće generacije.

Fabijan-Hrvatinić Peronja diplomirao je Međunarodno poslovanje na Rochester Institute of Technology i po završetku školovanja počinje raditi u WWF-u kao asistent u financijama, odakle napreduje do višeg voditelja projekata za zaštitu mora s fokusom na razvoju održive plave ekonomije. Vodio je razvoj i upravljanje prvim "plavim" poslovnim inkubatorom obalne zajednice, igrajući ključnu ulogu u stvaranju revolving fonda, kao alternativnog financijskog instrumenta i dvije ribarske zadruge, kao koraka prema održivom ribarstvu. Veliki korak prema održivom ribarstvu je njegova uloga u pokretanju zajedničkog upravljanja u ribarstvu te zalaganje za njegovu implementaciju u nacionalni pravni okvir, što je dovelo do uspostave prvih ribolovnih zabranjenih zona podržanih od strane ribara. Tijekom profesionalnog puta radio je na raznim projektima koji su uključivali rad s otočnim zajednicama kroz podršku u razvoju održivog ribarstva, poljoprivrede i malog poduzetništva, a sve s osobnim ciljem dokazivanja da održivost može i mora biti profitabilna za prirodu i za ljude.

dr. sc. Lana Peternel, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu
lanapeternel@idi.hr

dr. sc. Ana Perinić Lewis, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb
ana.perinic.lewis@imin.hr

"Otok je samo na papiru": percepcija i vidljivost države na otoku Žirju

Prije dvadeset godina otok Žirje, kao najudaljeniji naseljeni otok šibenskog arhipelaga bio je primjer negativnih sociodemografskih trendova i zanemarenosti otočnoga prostora. Međutim, otok je i danas suočen s gubitkom ključnih indikatora vitaliteta – mlade stanovništva, zbog dugotrajne povijesne izoliranosti, postupnog napuštanja poljo-

privrede i zapostavljenosti infrastrukture. Lokalno stanovništvo zahtijeva od državnih institucija veću pozornost sukladno nacionalnim planovima razvoja otoka te razvojno osjetljivih zajednica. U provedenom kvalitativnom istraživanju u 2023. godini na otoku Žirju koncept države zauzima središnje mjesto u opisima ekonomskih, demografskih i ekoloških izazova, zagovarajući snažni državni intervencionizam u projektima revitalizacije. U analizi intervjua s dvadesetak stanovnika koncept države podrazumijeva potporu i intervencije lokalne, regionalne i državne vlasti, usprkos promjeni političke strategije izolacije u posljednjih tridesetak godina te posljedično okrenutosti značajnog dijela zajednice vlastitim inicijativama u turizmu. Fokusirajući se na percipiraju uloge države razmišljamo o njoj kao o povijesno ukorijenjenom konstrukt koji se stvara, doživljava, interpretira, pamti i osjeća. Analizu temeljimo na tri glavne teme koje ilustriraju slojeviti odnos između otočana i države. Prva razina je analiza uloge države prema zaštiti infrastrukture i vlastitog nasljeđa u prostoru, druga razina je odnos otočana prema postojećim zakonodavnim okvirima, a treća razina je analiza aktivnog odnosa lokalnog stanovništva prema državnim institucijama. Za otočane država je konstrukt koji se emotivno oblikuje kroz osjećaje ponosa, razočaranja, nepovjerenja, ogorčenosti i frustriranosti. Emotivni konstrukt države interpretiramo kroz koncept "općeprisutne povijesti" istodobno objedinjujući povijesno različite države i njihov utjecaj na otoku. Na temelju iskustava i percepcija državnih praksi na otoku, naši sugovornici državu vide kao "maćehinsku", nesposobnu, neučinkovitu, frustrirajuću te samo povremeno dobronamjernu. Pritom izražavaju važnost vlastite uloge i otoka na kojemu žive u stvaranju Republike Hrvatske i obrani Dalmacije, očekujući da ta idealizirana država sada o njima brine, da funkcionira, pomaže i djeluje.

Dr. sc. Lana Peternel je viša znanstvena suradnica na Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu. Bila je voditeljica dvaju znanstvenoistraživačkih projekata: "Usporedba nacionalnih i vjerskih identiteta učenika srednjih škola u Hrvatskoj i Sloveniji" (MZO RH i ARRS) i "Antropološko istraživanje manjinskih religija u povijesnim arhivima Hrvatske" (UKF/HRZZ). Trenutačno vodi bilateralni slovensko-hrvatski projekt "Izolirani ljudi i zajednice u Sloveniji i Hrvatskoj ISOLATION" (HRZZ IPS-2022-02-3741). Također predaje na Tehničkom veleučilištu u Zagrebu (kolegij Digitalna antropologija). Od 2023. glavna je urednica časopisa "Sociologija i prostor". Autorica je knjige: *Nestala naselja u Republici Hrvatskoj: Povijesno-demografsko-anthropološke perspektive*. (Dugački, Vlatka; Peternel, Lana; Škiljan, Filip. 2021. Zagreb: Plejada, IDIZ, IMIN). Njezini istraživački interesi vezani su uz: marginalizirane zajednice, izolaciju, etničke i religijske identitete i održivost.

Dr. sc. Ana Perinić Lewis je viša znanstvena suradnica na Institutu za migracije i narodnosti u Zagrebu. Od 2003. do 2022. radila je na Institutu za antropologiju. Diplomirala je hrvatski jezik i književnost i etnologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na istom sveučilištu doktorirala je s otočnom temom iz područja etnologije i kulturne antropologije. Njezini znanstvenoistraživački interesi povezani su s otočnim prostorom i otočnim zajednicama, njihovim identifikacijama, migracijama i stereotipizacijama. Provela je kulturnoantropološka

istraživanja o identifikacijskim procesima na otoku Hvaru. Objavila je knjigu Otoci otoka Hvara. Pluralizam lokalnih otočnih identifikacija (2017). Kao suradnica sudjelovala je u radu šest interdisciplinarnih projekata koji su se bavili antropološkim istraživanjima jadranskih otoka. Trenutačno je suradnica na projektima koji se bave izoliranim ljudima i zajednicama, otočnim etnografijama i solidarnom ekonomijom.

dr. sc. Jorge Queiroz, Department of Culture, Heritage and Museums, Tavira, Portugal
jorge.queiroz1@gmail.com

Portugal i upis Mediteranske prehrane na UNESCO-ovu Listu – suradnja sedam zemalja, nacionalna i lokalna iskustva

Kandidatura i priprema upisa "Mediteranske prehrane" na UNESCO-vu Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva, odobrena u Bakuu 4. prosinca 2013., bila je vrlo bogato razdoblje učenja i dijeljenja informacija o sedam država i njihovim predstavničkim zajednicama. Značajan napredak i stjecanje bogatih iskustava posebno je povezano s razdobljem od 2014. godine do izbijanja pandemije 2020., kada smo zajedno izgradili organizacijsku evoluciju i suradnju. Svake godine jedna od sedam zemalja koordinirala je grupu organizirajući sastanak o nacionalnim i lokalnim aktivnostima, prijedlozima i novim projektima. U svjetlu problema s kojima se suočava čovječanstvo, mediteranska prehrana pruža važnu perspektivu i instrument je s mnogo vrijednosti i praksi, načina očuvanja životnih zajednica, smanjenja ekološkog otiska, jačanja lokalne poljoprivrede i kratkih lanaca opskrbe te promicanja zdravijih prehrambenih navika i javnog zdravstva. U Portugalu se intervencija usredotočila na mediteransku prehranu kao multidimenzionalni element. Devetnaest sveučilišta i znanstvenih instituta potpisalo je protokol za istraživanje i valorizaciju znanja o mediteranskoj prehrani, mediteranska prehrana uvedena je u osnovnoškolske programe, povećan je specijalizirani nutricionistički nadzor, napravljen je napredak u zaštiti genetskog nasljeđa biljaka kako bi se obnovila područja pogođena požarima i neprikladnom uporabom. U cijeloj se zemlji održava mnogo aktivnosti. Tavira kao jedna od predstavničkih zajednica organizira "Mediteranski sajam prehrane" svakoga rujna od 2013., stalnu izložbu u gradskom muzeju i mnoge druge aktivnosti. To je bio samo početak, očigledno mali korak za učinkovito očuvanje naših teritorija. Resursi nisu beskonačni, s klimatskim promjenama hitno nam trebaju održivije proizvodnje, drugačiji i bolji način gledanja na ekonomiju i društveni život.

Dr. sc. Jorge Queiroz je sociolog i kulturni menadžer te izvanredni profesor na Sveučilištu Algarve i Sveučilištu Lusófona u Lisabonu, gdje predaje na diplomskim i poslijediplomskim studijima. Bio je ravnatelj Odjela za kulturu, baštinu i muzeje u Taviri. Član je portugalske delegacije, tehnički odgovoran za proces međunarodne prijave Mediteranske prehrane na UNESCO-vu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva, odobrenu 4. prosinca 2013. u Bakuu, Azerbajdžan. Autor je knjige Mediterranean Diet. A millennial heritage for humanity (Althum, 2014, Lisabon).

11th Anatomy of Islands

Book of abstracts

.

Jelsa, Island of Hvar, Croatia

interdisciplinarnim i multimedijским, kombinirajući znanstvena istraživanja prostora i ljudi s umjetničkim izričajem i produkcijom.

Juraj Šantorić (Zagreb, 1997.) student je etnologije i antropologije te filozofije na Sveučilištu u Zadru. U svom radu zainteresiran je za spoj teorijskog promišljanja i izvedbe na temelju čega kreira i svoje autorske performanse. Organizirao je niz formalnih i neformalnih umjetničkih i edukativnih programa iz polja izvedbenih umjetnosti u okviru sveučilišta, studentskih organizacija, kulturnih udruga te lokalnih samouprava.

Šime Vukman (Split, 1999.) završio je diplomski studij Geografije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2023. godine. U svom je radu usmjeren na društvenu geografiju, a posebno ga zanimaju teme poput ruralnog razvoja, regionalnih identiteta ili demografije. Tijekom studija aktivno je sudjelovao u radu Kluba studenata geografije organizacijom niza događaja, od međunarodnog kongresa do stručnih terena. Osim toga, veliki je ljubitelj prirode i putovanja pa slobodno vrijeme najradije provodi vani.

Karmen Krasić Kožul voditeljica je LAB852, zadužena za strateški menadžment i umjetničku direkciju tvrtke. Od 2011. godine osmislila je i provela trening za više od 15 kulturnih organizacija i više od 200 stručnjaka u kulturi. Od 2014. uspješno je provela 4 projekta Creative Europe u kojima je LAB852 preuzeo ulogu projektnog partnera. Kurirala je mnogo umjetničkih događanja, izložbi i festivala. Njezino iskustvo uključuje produkciju i promociju različitih programa za radio i televiziju. Diplomirala je novinarstvo na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, stekla europsku diplomu Upravljanja kulturnim projektima Asocijacije Marcel Hicter u Bruxellesu, te Certifikat za među-medijsko pripovijedanje Medijske poslovne škole u Madridu.

Marija Kamber je nezavisna kustosica i umjetnica koja od 2017. radi sa LAB852, gdje je radila na projektima European Music Incubator i Magic Carpets kao asistentica voditelja i kustosica u svim programskim i financijskim aspektima razvoja, provedbe i izvještavanja te kao voditeljica višestrukih edukativnih projekata za djecu i odrasle. Suosnivačica je Udruge Kružok i Kambe, pop-up galerije u kojoj djeluje kao kustosica i projektna voditeljica (od 2017.). Suraduje s Hrvatskim društvom likovnih umjetnika kao koordinatorica više projekata. Diplomirala je na Odsjeku za likovnu pedagogiju i kiparstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu, a stručno se usavršavala za zvanje muzejskog pedagoga u Galeriji Klovićevi dvori.

Gabrijela Mamić je umjetnica, slikarica i likovna pedagoginja iz Zagreba. Gabrijela osmišljava i održava likovne radionice za djecu i mlade te organizira likovni program za odrasle s Udrugom Pokret od 2019. godine. Pridružuje se Hrvatskom društvu likovnih umjetnika 2021. suradujući s njima kao asistentica na projektima u Galeriji Karas. Diplomirala je slikarstvo na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu te završila Pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičku izobrazbu na Filozofskom fakultetu u Osijeku. Radi u LAB852 od 2023.

11th Anatomy of Islands

Book of abstracts

.

Jelsa, Island of Hvar, Croatia

THE ANATOMY OF ISLANDS PROGRAMME – WORKSHOPS AND SYMPOSIUMS

First five-year cycle of Anatomy of Islands symposium and workshop took place from 2012 to 2016 on the island of Vis, supported by a local community. In 2017 Anatomy of Islands moved to Lastovo as a result of the cooperation with the local Dobre Dobričević Association. Since 2022, the association's headquarters have been on the island of Hvar.

Symposiums and workshops on Vis provided an extraordinary experience of knowledge sharing, bringing the possibilities of rehabilitation and restoration of the beautiful, but underused buildings and agricultural land to the public. That effort was recognized, and Anatomy of Islands was awarded with ARTUR (Architecture and Tourism) Prize in 2016. Participants of interdisciplinary symposiums dealt with the historical topics, revitalization and rehabilitation of the island heritage, its settlements and villages, speculating on the alternative models of tourism development, etc. The total of 150 lectures and round tables in five years provided us with powerful insights on both island culture and history, and possibilities of islands future development.

In the workshops, which took place just before or just after the symposium, students of architecture from different countries, background and islands experiences, designed the projects aiming to improve the current condition of the chosen sites, and to incorporate new, original content to the built environment of an island. International working environment provided us with the set of innovative projects – from architectural to video – for specific locations on the Island of Vis. The Japanese Tea Pavilion was built in 2016, to permanently mark the cooperation of Anatomy of Island and the Island of Vis.

The last symposium was held on Lastovo in 2022 with the theme of climate change and environmental futures of islands. The lectures that were held (31 of them) problematized the influence of climate change and pollution, among many other major difficulties, as consequences of human activities that affect the island's ecosystems and their sustainability and adaptability. The islands are at the forefront of facing the challenges of adapting to climate change. Island communities are pioneers in finding and implementing sustainable climate solutions and developing their own climate resilience strategies. Useful presentations from the fields of biology, ecology, demography, economics, cultural anthropology, sociology, architecture and urban planning stimulated an intensive three-day dialogue between scientists and experts from truly different fields and approaches and stimulated a deeper understanding of the vulnerability, but also the resilience, of island ecosystems.

11th Anatomy of Islands on the topic of Mediterranean diet brings together 37 presentations and 56 authors.

This year's symposium was supported by: the Ministry of Culture and Media of the Republic of Croatia, the Institute for Ethnology and Folklore, the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia, the Institute for Migration and Ethnic Studies,

the Department of Ethnology and Anthropology of the University of Zadar, HEP group, the Municipality of Jelsa, the Tourist Board of Jelsa, Local Action Group Škoji and the Fishery Local Action Group Škoji, Jelsa Municipal Museum, Jelsa Municipal Library, the Public Institution Agency for the Management of the Stari Grad Plain, creative agency LAB852, the Konoba Duboković Pitve, and the GIS experts Listlabs Zagreb.

ANATOMY OF ISLANDS – CENTRE FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT

The founders and members of the association “Anatomy of Islands – Centre for Research and Development” have come together to broaden and exchange knowledge about life on islands as well as to apply that knowledge to projects aimed at the development of island communities.

The association was founded in March 2014 with its headquarters on the island of Vis and an organising division in Zagreb, Croatia. It evolved from the activities of an interest group called “Anatomy of an Island” which was part of the “Working for the Fields” association (“Lavurat za poje”) from Podšpilje on Vis. Since 2023, workshops and symposiums have taken place on the island of Hvar.

The association continues to organise symposiums and workshops within the project “Anatomy of Islands 2012-2016” as well as to plan and implement new island development projects.

Mission, vision, and objectives:

The principal goal of the Association is to form an international platform for research and development of island life to actively contribute in affirming the particular values of life on islands.

The need to form an Association was born out of the following facts:

- Insufficient attention paid to the development of Croatian islands, both at the local and national level;
- Insufficient production of academic and general knowledge about life on the islands and the absence of systematic application of that knowledge to everyday life;
- Insufficient international exchange of experience and knowledge about island development;
- Insufficient awareness of the need to put into practice new development models which will help to maintain the number of people living on the islands.

The purpose of the Association’s activities is to create interdisciplinary knowledge about islands, island communities, and models of island development, and to transmit that knowledge through various forms of education as well as to apply it to development projects.

CO-ORGANISERS

INSTITUTE OF ETHNOLOGY AND FOLKLORE RESEARCH, ZAGREB

Institute of Ethnology and Folklore Research is a unique centre for ethnological, cultural-anthropological, folkloristic, ethnomusicological and similar scientific research, with emphasis on interdisciplinary and transdisciplinary critical research of culture, fully encompassing traditional, popular, everyday and other aspects and articulations. The members of the Institute are experts in a variety of disciplines, such as: ethnology, cultural anthropology, folklore studies, literary theory, theatre studies, music studies, choreology, and art history. They are engaged in interdisciplinary research into historical and contemporary cultural phenomena and processes. The Institute has a rich library and collection of ethnographic materials, where a number of manuscript collections, audio and video recordings, photographs and films are held. The Institute also publishes the *Nova etnografija* series, as well as the academic journal *Narodna umjetnost*.

The development of scientific research is followed by supporting specialized services. The Institute's archive is taking care of a unique collection of documents (on different media) about traditional Croatian culture of the 20th and 21st century. That collection was included in 1991 into the Registry of Movable Monuments of Culture of the Regional Institute for the Protection of Monuments of Culture in Zagreb and is as a whole a monument of culture of the "0" and "I" category. The digitization of analogue records started in 1997. The files are available to researchers and other users: Institutes and individuals interested in its use in science, education, art, culture, amateur culture included.

THE DEPARTMENT OF ETHNOLOGY AND ANTHROPOLOGY, UNIVERSITY OF ZADAR

The Department of Ethnology and Anthropology at the University of Zadar is a relevant scientific research and educational center in the field of ethnology and cultural anthropology in Croatia. The undergraduate and graduate studies of ethnology and anthropology are primarily focused on exploration of culture in its various manifestations, especially in the Adriatic and broader Mediterranean region, as well as in the context of Southeastern Europe. In recent years, the Department has actively participated as a co-organizer of the scientific conference "Anatomy of Islands" and through the involvement of students in workshops, it seeks to enrich the workshop programs that precede the conference. In addition to supporting student engagement, the academic staff of the department actively participates in numerous domestic and international research projects. Currently, the department is carrying out several domestic and international competitive research projects aimed at shedding light on the cultural complexity of the Adriatic region in a broader context. Department employees actively participate as mentors in the postgraduate doctoral program in Humanities (module in ethnology and an-

thropology), which is also the only doctoral program conceived in the form of *pro bono* work with doctoral students. Through projects and courses in the undergraduate, graduate, and doctoral studies of ethnology and anthropology, the Department of Ethnology and Anthropology of the University of Zadar seeks to position itself as a relevant scientific and educational institution that actively promotes topics in the field of island and Mediterranean studies, Adriatic maritime pilgrimages, digital anthropology, studies of temporality, cultural heritage, linguistic anthropology, musical tradition, and many other areas of contemporary ethnology and cultural anthropology.

INSTITUTE FOR MIGRATION AND ETHNIC STUDIES, ZAGREB

The Institute of Migration and Ethnic Studies was established in 1984 through the merger of the Center for Migration and the Institute for Migration and Ethnicity. Its current name has been in use since 1987. It consists of two departments: the Department for Migration and Demographic Research and the Department for National Minorities and Ethnic Research. It is the sole scientific research institution in Croatia, as well as in the broader region, which systematically and continuously monitors all forms of migration and population mobility through interdisciplinary research. It also studies national/ethnic minorities and various aspects of ethnic issues, with a specific mission to encourage comparative studies and enhance both scientific and public understanding of their complexity and reality. Furthermore, research on Croatian identity, the population of Croatian islands, coasts, and continental regions, as well as comparative studies on post-migration phenomena such as migrant integration, also hold significant positions in the Institute's activities. In recent years, with the emergence of new migration processes in Croatia and abroad, research has also focused on transnational migrations, Croatian diaspora, asylum issues, illegal migrations, and various methodological and theoretical approaches to migration studies. The Institute gathers experts from various scientific fields: social sciences, humanities, and interdisciplinary fields of science. The Institute is engaged in publishing activities and has been publishing the scientific journal "Migration and Ethnic Themes" since 1985.

TOURIST BOARD OF JELSA

The Tourist Board of Jelsa, founded in 1995, represents a key organization in the promotion and development of tourism in Jelsa. The main objectives of the Tourist Board of Jelsa encompass a wide range of activities aimed at improving the tourist offering and visitor experience. Through the coordination of key tourism development activities, it creates an attractive and competitive destination. It also focuses on improving the conditions of tourist stays, ensuring the quality of accommodation, dining, as well as entertainment and cultural offerings. The Tourist Board plays a crucial role in raising awareness about the importance of tourism in the Municipality of Jelsa. Its activities contribute to understanding the economic, social, and cultural benefits that tourism brings to the community, while promoting the principles of sustainable development and emphasizing

ing the importance of environmental protection, as well as cultural and natural heritage. The Tourist Board of the Municipality of Jelsa also plays a role in organizing events and festivities that contribute to the destination's identity. Through digital online and offline communication channels, it promotes commercial advertisements and establishes sponsorship agreements to secure funding for its activities. Furthermore, it organizes professional conferences and education sessions that enhance the quality of services provided in the tourism sector. It provides services through tourist information systems, enabling visitors to access information about the destination. Ultimately, the role of the Tourist Board of the Municipality of Jelsa is crucial for integrated tourism development at the local level, fostering sustainable growth, environmental protection, and enriching the tourism offerings of the destination.

JELSA MUNICIPAL MUSEUM

The Municipal Museum of Jelsa is a young museum institution, founded in 2010. The museum acts as an integral and independent institution with collections that are organized into separate thematic units. Four of these collections are currently open to public in Jelsa and Vrboska: The Cultural-historical collection and the Collection of prints, paintings, and reliefs of artist Juraj Dobrović are in the Dobrović house, the "Kravata" gallery which is mainly used for temporary artistic expositions, the Fishermen's collection is in Vrboska and the Viticulture Collection in village Pitve. The Museum's work is focused on collecting, researching, and preserving museum materials; mediating topics related to the cultural heritage of the island of Hvar to the public through permanent and temporary exhibitions, workshops, and other community-involved initiatives. The Municipal Museum of Jelsa actively participates in the social and cultural life of the local community and promotes cultural identities of its own past and present community. As such, it invites the broadest public and encourages informal learning, critical approach to tradition and artistic production whose goal is to raise the level of cultural life and contribute to the creation of an open and creative community.

JELSA MUNICIPAL LIBRARY

On June 1, 1868, the Croatian National Reading Room was founded in Jelsa. Its founder and first president was Captain Niko Duboković, the mayor of Jelsa, and among its honorary members were Bishop Josip Juraj Strossmayer and Father Mihovil Pavlinović. As the first Croatian national reading room on the Adriatic islands, its mission was to promote education, culture, and national awareness under the motto "Through Education to Freedom." Unfortunately, on November 10, 2003, a major fire consumed its entire collection of around twelve thousand books. This event led to charitable actions organized by the Libraries of the City of Zagreb, the Marko Marulić City Library in Split, and the newspaper *Slobodna Dalmacija*.

The Municipality of Jelsa, with the support of the Ministry of Culture, made significant efforts to rebuild and equip a new library in the Cultural Center building on

Trg Tome Gamulin. The grand opening of the Library took place on the eve of the Jelsa Municipality Day, August 14, 2014. The library is situated in an attractive location in the center of Jelsa, furnished with modern technology, and suitable for hosting various cultural events and educational activities. The services of the Municipal Library and Reading Room of Jelsa encompass regular services of providing informational assistance, the use of reading rooms, and access to the Local Heritage and Reference Collection. Additionally, the library services include photocopying and scanning facilities, as well as providing access to computers and the internet. The Municipal Library and Reading Room of Jelsa regularly organize diverse events for all age groups. These events are conducted in collaboration with library partners, primarily the Elementary and High Schools of Jelsa, the Kindergarten of Jelsa, the Municipality of Jelsa Museum, as well as various citizen groups, institutions, associations, writers, and volunteers.

LAB852

LAB852 is a creative agency from Zagreb, Croatia, established in 2011 with the aim of providing consulting, management, production and promotion services in the field of culture. We believe in a culture that expands horizons, supports sustainable development and is available to everyone. Our mission is to help individuals, organizations, and decision-makers in applying these principals to their own projects, plans, and strategies. We promote innovative use of existing resources even in very limited conditions. Our key assets are creativity, experience and a broad network of local and international partnerships.

LOCAL ACTION GROUP (LAG) ŠKOJI

The Local Action Group (LAG) Škoji is a non-profit organization whose primary task is the decentralized distribution of funds from the European Agricultural Fund for Rural Development through the LEADER/CLLD measure. Members of LAG Škoji come from the public, economic, and civil sectors, and the organizational structure is designed in such a way that no sector has more than 49% of the voting rights. The Local Action Group Škoji was established in March 2011 under the name LAG Hvar. By joining the island of Vis in 2013, LAG Hvar changes its name to LAG Škoji, which in the local dialect means "islands". In 2014, the municipality of Šolta also joins, giving LAG its final form covering land, sea, and the archipelago of three larger inhabited islands (Hvar, Vis, and Šolta), with 7 units of local self-government including the cities of Hvar, Komiža, Stari Grad, and Vis, as well as the municipalities of Jelsa, Sućuraj, and Šolta.

FISHERY LOCAL ACTION GROUP (FLAG) ŠKOJI

The Fishery Local Action Group Škoji operates in the area of the archipelago of the islands of Hvar, Vis and Šolta, where fishing and aquaculture are traditionally important branches of the economy, and the rich maritime heritage is an important part of every-

day social and cultural life, as well as an important component of the tourist offer of the entire region. In order to appropriately valorize fishing, aquaculture, natural and cultural heritage and the knowledge and skills related to fishing and to encourage their further development, the cities of Hvar, Vis, Stari Grad and Komiza and the municipalities of Jelsa, Sućuraj and Šolta, represented by the fishing economic sector via its local associations, founded the Škoji Fishing Local Action Group, abbreviated FLAG Škoji, on June 17, 2016. The Fishing Local Action Group FLAG is a partnership of representatives of the economic, civil and public sectors of a certain fishing area, which was founded with the intention of creating a local fisheries development strategy (LRSR) and implementing projects in accordance with the LEADER/CLLD methodology, using the allocation of the European Maritime and Fisheries Fund.

11th Anatomy of Islands.

Symposium

**ISLAND AT THE TABLE:
MEDITERRANEAN DIET
BETWEEN GLOBAL PROCESSES
AND ISLAND KNOWLEDGE**

28 | 9 | 2023 – 30 | 9 | 2023

Jelsa, Island of Hvar, Croatia

ABOUT THE 2023 SYMPOSIUM

ISLAND AT THE TABLE: MEDITERRANEAN DIET BETWEEN GLOBAL PROCESSES AND ISLAND KNOWLEDGE

The 11th *Anatomy of Islands* Symposium takes place on the Croatian island of Hvar. From Thursday, 28th of September to Saturday, 30th of September 2023 we will have the opportunity to hear 37 lectures based on multidisciplinary research and multisectoral experiences.

TOPICS OF THE 11th ANATOMY OF ISLANDS SYMPOSIUM

From the first conference of Anatomy of Islands in 2012 on the island of Vis to the final anniversary conference on Lastovo in 2022, the Anatomy of Islands association, in collaboration with local island associations and scientific institutions, has raised numerous questions and fostered constructive discussions on various island-related topics. From responsible tourism, the future of villages and indigenous agricultural cultures, to sustainable and smart islands, island futures, and climate change, the themes emerging from Anatomy of Islands conferences have prompted multidisciplinary reflection on the diverse challenges faced by islanders. The nomadic, travelling character of our island association and the conference we bring with us has become a general rule in our efforts to problematize island issues on islands, with islands, and alongside islanders. Therefore, starting from 2023, we have decided to exchange our “temporary” homes on Vis and Lastovo for Hvar, which we hope will become our home for the next five years. Although the history of Anatomy of Islands is marked by constant movement and new islands on the horizon, we will never forget Vis and Lastovo that have shaped our scientific approaches, opened up diverse topics, introduced us to excellent hosts, and gave us the opportunity to make new friends. We hope that the conferences hosted on Hvar will provide an equally stimulating atmosphere that will open up island issues in a new and more interesting way, and accommodate our five-years of “restless movements.”

The 11th Anatomy of Islands symposium was inspired by land as a material and symbolic island resource, which on Hvar takes us to the Stari Grad Plain (*Starogradsko polje*), the oldest preserved example of Greek plot division system on the eastern Adriatic coast which is still in use today and included in UNESCO World Heritage List in 2008. This cultural landscape that has been and remains the “belly of the island” is the conceptual starting point of this year’s symposium, in which we will examine the island’s resources through the prism of the *Mediterranean diet*, understood in its broadest sense. Today the issue of the Mediterranean diet and its importance for the island communities needs to be addressed by taking into consideration the social, cultural, class, gender, spatial

and identity making processes that shape this phenomenon. The Mediterranean diet is understood here as the totality of skills, knowledge, practices, beliefs and traditions that reflect local cultures and their way of life. As such they are related to farming and fishing, processing, preparation and, particularly, the consumption of food, viewed through its various social and symbolic aspects and perceived as a local knowledge and specific lifestyle. While posited as a heritage concept of preserving the traditional way of life, the Mediterranean diet equally emphasises a rational use and long-term preservation of natural resources. In contrast to the globalised food reality, this concept advocates locally oriented food systems and offers significant opportunities for creating development policies aimed at strengthening the food sovereignty and resilience of island communities by bolstering local production and local food consumption.

The symposium is dedicated to examining good practices, local food and production activities, cross-sector connections between various stakeholders in short food supply chains, and the far-reaching consequences that food policies have on the overall development of island communities as unique and vulnerable social and cultural spaces. At a time of increasing awareness of the adverse consequences of climate change and specific risks that island spaces are facing today, such as tourism and gentrification, the symposium presents the possibility for a critical discussion of possible development policies shaped by the contact of initiatives from both above and below.

Islands are unique spaces due to their still sufficiently preserved terrestrial and marine biodiversity, economic structure based on limited arable land, specific traditions and technologies of food cultivation and production, as well as island lifestyle. Due to shortage of farmland and scarcity of resources, island economies are small-scale economies based on a "mixed" economic model of the island household and diversification of economic activities. Disasters, economic crises, unemployment, poverty and famine have historically had a decisive and long-lasting impact on islands' economies and populations. Coping with the scarce resources, islanders diversified their economic activities while advocating for the optimal usage of resources. As a consequence, over time, emerged the notion of islander as *bricoleur* – crafty and adroit individual known for its skills of improvising and adapting in a constantly changing environment – that shaped the ways island communities adapt to change.

This September on Hvar, we will deal with island spaces, islanders and their food practices. We want to open various questions and encourage different disciplinary approaches. Being aware of the danger of falling into the methodological pitfall of uncritically decomposing the island as a whole and the inevitable interweaving and networking of everything that happens on the island at the level of everyday experience, we see the topics of island space, islanders and the Mediterranean diet as heuristic incentives within which a multitude of possible solutions can be profiled.

Food as a tool for sustainability

- Mediterranean diet
- Food and heritage

- Sustainable development
- Food sovereignty
- Solidary food supply practices
- Cooperatives and associations as frameworks for connecting producers
- Food trends in tourism
- Economy of tourist catering
- Agro-ecological worldviews
- Counter-urbanisation and new inhabitants of rural island areas
- Neo-endogenous development
- Market branding of food products and services

Islander – *bricoleur* – local knowledge in the face of everyday challenges

- Local knowledge and traditional specialities
- Disasters, economic crises and island migrations
- Cultures in contact – “*furešti*” (newcomers) and locals
- Global processes and seasonal rhythms
- Activism and resident participation (associations, petitions, gatherings)
- Transformations of island lifestyle

Islands facing challenges

- Fragile environments and protected areas
- Development policies
- Public spaces (markets, meeting places, cooperatives and cooperative spaces)
- Public agricultural and forest areas, municipal land
- Private vs. public property (land ownership issues, customary law, disputes)
- Spatial planning on islands
- Traditional island architecture (conservation of island architecture vs. contemporary trends in housebuilding)
- Climate change and local responses

PROGRAMME AND ORGANISATION COMMITTEE

Danijela Birt Katić, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar, Croatia

Marina Blagaić Bergman, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb
Duje Dorotka, Jelsa Municipal Museum

Antonio Morić-Španić, mag. geogr. et mag. educ. geogr., PINUS NIGRA, Ltd., Split, Croatia

Iva Niemčić, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia

Tomislav Oroz, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar

Ana Perinić Lewis, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia

Marija Plenković, Jelsa Municipal Museum

Josipa Slaviček, NGO Anatomy of Islands – Centre for Research and Development,
Jelsa, Croatia

Nenad Starc, PhD, The Institute of Economics, Zagreb, Croatia

SCIENTIFIC COMMITTEE

Anna Baldacchino, PhD, Faculty of Education, University of Malta, Malta

Godfrey Baldacchino, PhD, Department of Sociology, University of Malta, Malta
Ambassador-at-large for Islands and Small State, Malta

Danijela Birt Katić, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of
Zadar, Croatia

Marina Blagaić Bergman, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb,
Croatia

Anica Čuka, PhD, Department of Geography, University of Zadar, Croatia

Edouard de Laubrie, Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée –
MuCEM, Marseille, France

Philip Hayward, PhD, University of Technology Sydney, Sydney, Australia
Jelena Ivanišević, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia

Ilan Kelman, PhD, Institute for Risk and Disaster Reduction, Institute for Global
Health, University College London and University of Agder, Norway

Sanja Klempić Bogadi, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb

Agnès Michelot, PhD, UMR CNRS Littoral environment society, La Rochelle
University, France

Iva Niemčić, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia

Olga Orlić, PhD, Institute for Anthropological Research, Zagreb, Croatia

Tomislav Oroz, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar,
Croatia

Ana Perinić Lewis, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia

Jelena Petrov, UNDP – United Nations Development Programme, Croatia

Sonja Podgorelec, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia

Marie-Ange Schellekens-Gaiffe, PhD, UMR CNRS Littoral environment society,
La Rochelle University, France

Peter Simonič, PhD, Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of
Arts, University of Ljubljana, Slovenia

Josipa Slaviček, NGO Anatomy of Islands – Centre for Research and Development,
Jelsa, Croatia

Nenad Starc, PhD, The Institute of Economics, Zagreb, Croatia

Nevena Škrbić Alempijević, PhD, Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

ORGANIZATION OF WORKSHOPS

Danijela Birt Katić, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar, Croatia

Marina Blagaić Bergman, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia

Tanja Kocković Zaborski, PhD, senior curator, Ethnographic Museum Zagreb, Croatia

Tihana Rubić, PhD, Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Croatia

Josipa Slaviček, NGO Anatomy of Islands – Centre for Research and Development, Jelsa, Croatia

TECHNICAL SUPPORT

Luka Mlinarić

Branko Maljevac

ORGANISERS

NGO “Anatomy of Islands – Centre for Research and Development”

www.anatomija-otoka.com

CO-ORGANISERS

Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb

www.ief.hr

Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar

www.unizd.hr/etnologijaianthropologija

Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb

www.imin.hr

LAB852, Creative Agency, Zagreb

www.lab852.com

Local Action Group, LAG Škoji, Hvar

www.lag-skoji.hr

Fishery Local Action Group, FLAG Škoji, Hvar

www.flag-skoji.hr

Municipality of Jelsa

www.jelsa.hr

Tourist Board of Jelsa

www.visitjelsa.hr

Jelsa Municipal Museum

www.muzejopcinejelsa.hr

Jelsa Municipal Library

www.library.foi.hr/lib/38

DONATORS

Agency for the Management of Starigrad Plain, Stari Grad, Croatia

www.starogradsko-polje.com

Konoba Duboković Pitve

GIS experts Listlabs Zagreb

www.listlabs.net

LIST OF CONTRIBUTORS

Anton Alegro, PhD, Department of Biology, Faculty of Science, University of Zagreb
antun.alegro@biol.pmf.hr

Anton P. R. Angelich, PhD, McGill University, Faculty of Agricultural and Environmental Sciences, Quebec, Canada
aangelich@aol.com

Anna Baldacchino, PhD, Faculty of Education, University of Malta, Malta
abald05@um.edu.mt

Godfrey Baldacchino, PhD, Department of Sociology, University of Malta, Malta
godfrey.baldacchino@um.edu.mt

Danijela Birt Katić, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar, Croatia
dbirt@unizd.hr

Marina Blagaić Bergman, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb
marina@ief.hr

Sandro Bogdanović, PhD, Faculty of Agriculture, University of Zagreb, Croatia
sbogdanovic@agr.hr

Mirna Bojanić Rebac, journalist, FLAG "Škoji"
mirnabojanicrebac@gmail.com

Joško Božanić, PhD, Faculty of Humanities and Social Sciences in Split, University of Split, Croatia
josko.bozanic@gmail.com

Marin Čagalj, PhD, Institute for Adriatic Crops and Karst Reclamation, Split, Croatia
Marin.Cagalj@krs.hr

Anica Čuka, PhD, Department of Geography, University of Zadar, Croatia
acuka@unizd.hr

Danilo Dučak, artist

Edouard de Laubrie, PhD, Musée des Civilisations de l'Europe et de la Méditerranée – MuCEM, Marseille, France
edouard.de-laubrie@mucem.org

Zlatko Liber, PhD, Faculty of Science, University of Zagreb, Croatia
zlatko.liber@biol.pmf.hr

Petar Filipić, PhD, Profesor Emeritus, Faculty of Economics, University of Split
filipic@efst.hr

Peter Goggin, PhD, Arizona State University, Tempe, USA
petergo@asu.ed

Pavel Gulin Zrnić, geography student at the Faculty of Science, University of Zagreb, Zagreb
pavel.gulinzrnic@student.geog.pmf.hr

Nikolina Hazdovac Bajić, PhD, Institute for Social Research in Zagreb, Croatia
nikolinahb@idi.hr

Jelena Ivanišević, PhD, Institute of Ethnology and Folklore Research, Zagreb, Croatia
ivanisevic@ief.hr

Marija Jug-Dujaković, PhD, Institute for Adriatic Crops and Carst Reclamation, Split
masagatin@gmail.com

Marija Kamber, Jelsa Art Biennale director, Zagreb
marija@lab852.com

Tomislav Klarin, PhD, Department of Tourism and Communication Studies, University of Zadar, Croatia
tklarin@unizd.hr

Sanja Klempić Bogadi, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb
sanja.klempic@imin.hr

Tanja Kocković Zaborski, PhD, Senior Curator, Ethnographic Museum, Zagreb
tanjakzaborski@gmail.com

Karmen Kراسić Kožul, Jelsa Art Biennale art director, Zagreb
karmen@lab852.com

Ivan Lajić, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia
ivan.lajic@imin.hr

Łukasz Łuczaj, PhD, University of Rzeszów, Poland
lukasz.luczaj@interia.pl

Axel Luttenberger, PhD, Faculty of Maritime Studies, University of Rijeka, Croatia
axel@pfri.hr

Gabrijela Mamić, Jelsa Art Biennale PR, Zagreb
gabrijela@lab852.com

Agnès Michelot, PhD, Littoral Environnement et Sociétés (LIENSs) – UMR 7266, La Rochelle University, France
agnes.michelot@univ-lr.fr

Andrija Mišetić, PhD student, Department of Geography, Faculty of Science, University of Zagreb
andrijamisetic98@gmail.com

Antonio Morić-Španić, mag. geogr. et mag. educ. geogr., PINUS NIGRA, Ltd., Split
amoricspanic@gmail.com

Ivica Moškato, Tartajun Association, Dol on the island of Hvar
Ivicadol@yahoo.com

Olga Orlić, PhD, Institute for Anthropological Research, Zagreb
olga.orlic@inantro.hr

Tomislav Oroz, PhD, Department of Ethnology and Anthropology, University of Zadar, Croatia
toroz@unizd.hr

Ivana Ožanić Roguljić, PhD, Institute of Archeology, Zagreb
iozanic@iarh.hr

Ana Perinić Lewis, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia
ana.perinic.lewis@imin.hr

Fabijan-Hrvatin Peronja, Program officer for Sustainable Blue Economy,
WWF Adria – World Wide Fund for Nature
fperonja@wwfadria.org

Lana Peternel, PhD, Institute for Social Research in Zagreb, Croatia
lanapeternel@idi.hr

Mojca Piškor, PhD, Department of Musicology, Academy of Music,
University of Zagreb, Croatia
mpiskor@muza.hr

Sonja Podgorelec, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb, Croatia
sonja.podgorelec@imin.hr

Jorge Queiroz, PhD, Head of the Department of Culture, Heritage and Museums,
Tavira, Portugal
jorge.queiroz1@gmail.com

Ivana Radovani Podrug, senior associate-conservator, Conservation Department in Split, Split Croatia
ivana.radovani@gmail.com

Mirjana Randić Barlek, ethnologist

Majda Rubić, M.Sc., Ecovast – Croatian Section
majda.rubic@gmail.com

Tihana Rubić, PhD, Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb
trubic@ffzg.hr

Lidija Runko Luttenberger, PhD, Department of Polytechnics, University of Rijeka
lidija.luttenberger@uniri.hr

Marie-Ange Schellekens, PhD, Littoral Environnement et Sociétés (LIENSs) –
UMR 7266, La Rochelle University, France
marie-ange.schellekens@univ-lr.fr

Peter Simonič, PhD, Department of Ethnology and Cultural Anthropology, Faculty of
Arts, University of Ljubljana, Slovenia
peter.simonic@ff.uni-lj.si

Sani Sardelić, curator, Korčula Town Museum, NGO Siva zona/Grey Area
sani.curator27@gmail.com

Josipa Slaviček, M.IngArch, NGO Anatomy of Islands – Centre for Research and
Development, Jelsa, Croatia
josipa.slavicek@gmail.com

Nenad Starc, PhD, The Institute of Economics Zagreb, Croatia
nstarc@eizg.hr

Juraj Šantorić, student of Ethnology and Anthropology, University of Zadar, Croatia
jurajsantoric@gmail.com

Zlatko Šatović, PhD, Faculty of Agriculture, University of Zagreb, Zagreb
zsatovic@agr.hr

Željko Šatović, writer

Vedran Šegota, PhD, Department of Biology, Faculty of Science, University of Zagreb
vedran.segota@biol.pmf.hr

Vinko Tarbušković, MSc, Agency for the Management of Starigrad Plain, Stari Grad
stari.grad.plain@gmail.com

Sara Ursić, PhD, Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb, Croatia
sara.ursic@pilar.hr

Damir Viličić, PhD, Department of Biology, Faculty of Science, University of Zagreb
damir.vilicic@biol.pmf.hr

Šime Vukman, mag. geogr., Trogir, Croatia
simevukman18@gmail.com

Matea Zajc Petranović, PhD, Institute for Anthropological Research, Zagreb
matea.zajc@inantro.hr

Jelena Zlatar Gamberozić, PhD, Institute for Social Research in Zagreb, Croatia
zlatar.jel@gmail.com

SYMPOSIUM PROGRAMME

Location: Jelsa Municipality, Riva 404

THURSDAY, 28th SEPTEMBER

8:30-9:00 Registration

9:00-9:30 Opening ceremony

9:30-10:15 Keynote lecture
Jelena Ivanišević
Mediterranean Diet – from Tradition to Sustainability

10:15-11:00 COFFEE BREAK

11:00-12:20 Session I
Chair: Anica Čuka

Mateja Zajc Petranović
Mediterranean Diet of the Past for a Healthy and Long-Lived Future

Peter Goggin
Island Diabetes and the American (and European) Mediterranean Diet

Sanja Klempić Bogadi, Sonja Podgorelec, Ivan Lajić
Island Economy and Migration – the Example of Croatian Islands

Ivica Moškato
The Importance of Local Civil Society Organizations in the Preservation and Promotion of the Mediterranean Diet

12:20-12:50 COFFEE BREAK

12:50-14:10 Session II
Chair: Jelena Ivanišević

Marija Jug-Dujaković, Łukasz Łuczaj
The Ethnobotany of Adriatic Islands – Wild Edible Plants of Hvar Island

Anton Alegro, Vedran Šegota, Marija Jug-Dujaković
Useful Plants of the Island of Hvar in the Mediterranean Historical Context

Zlatko Šatović, Marina Viculin, Mirjana Randić Barlek, Željko Šatović, Danilo Dučak, Zlatko Liber, Sandro Bogdanović
In Search of "Tustopizda" and "Kurcoglav"

Damir Viličić
*Germination of Sea Fennel (*Crithmum maritimum* L.) Seeds and Reasons for Possible Cultivation*

14:10-17:30 LUNCH & FREE TIME

17:30-18:30 Session III

Chair: Axel Luttenberger

Anton P. R. Angelich

The Farming, Fishing, Food and Cooking Traditions of the Island of Unije, Croatia – A Heritage and History to Preserve

Juraj Šantorić

Mišancija as a Principle: Traditional Food and Art in Everyday Life

Joško Božanić

Taste of Stormy Archipelago. Cultural Anthropological Interpretation of the Komizan Fishermen Experience in Preparing Elementary Food on Uninhabited Islets of the Vis Archipelago

19:00 Falkuša “COMEZA LISBOA” – a traditional fishing boat from Komiža on the island of Vis visiting the port of Jelsa. The crew will prepare and serve *brujet* (fish stew).

FRIDAY, 29th SEPTEMBER

8:30-9:00 Registration

9:00-9:45 Jorge Queiroz

Portugal and the Mediterranean Diet UNESCO Inscription – Working with the Seven Countries, National and Local Experiences

9:45-10:00 COFFEE BREAK

10:00-11:20 Session IV

Chair: Danijela Birt Katić

Olga Orlić

Food and the Identification Processes on the Island of Korčula

Ana Perinić Lewis, Nikolina Hazdovac Bajić, Lana Peternel

New Farmistry – Island Nutritional Practices on the Example of Four Dalmatian Islands

Anica Čuka

Spatial and Temporal Transformations in Food Production on Croatian Islands – Potentials, Threats and Challenges

Andrija Mišetić, Sara Ursić, Jelena Zlatar Gamberozić

Exploring the Notion of a “Good Countryside”: A Case Study of Brač Island

11:20-11:50 COFFEE BREAK

11:50-13:10 Session V

Chair: Marina Blagaić Bergman

Anna Baldacchino, Godfrey Baldacchino

Crafty Islanders: More than a Rabbit's Tale

Mirna Bojanić Rebac

Dried Fish – a Forgotten Delicacy

Tanja Kocković Zaborski, Tihana Rubić, Danijela Birt Katić

"Mind What you Eat Laboratory" – Fusion of the Mediterranean Diet and Local Knowledge

Tomislav Oroz, Mojca Piškor

The Čevap Dispute and the Stigma of the Balkans: Mediterranean Cuisine and Unwanted Balkan Associations

13:10-15:00 LUNCH

15:00-16:00 Session VI

Chair: Lidija Runko Luttenberger

Ivana Ožanić Roguljić, Vinko Tarbušković

Archaeological Tourism – Example of "Greek Food in the Starigrad Plain"

Tomislav Klarin

Mediterranean Diet in the Context of Eno-Gastro Tourism: The Case of Dugi Otok Island (Long Island, Croatia)

Antonio Morić-Španić, Marin Čagalj

Developmental and Technological Possibilities of Geomarketing in the Branding of Agricultural Products of the Island Of Hvar

17:30 EXCURSION TO THE VITICULTURE MUSEUM IN PITVE

(Meeting place: by the municipality building in Jelsa)

18:30-19:10 Edouard de Laubrie

An Exhibition on Food in the Mediterranean: "Le grand Mezze" at the Museum of Civilizations of Europe and the Mediterranean in Marseille, France

20:00 CONFERENCE DINNER – KONOPA DUBOKOVIĆ

SATURDAY, 30th SEPTEMBER

10:00-11:00

Session VII

Chair: Petar Filipić

Axel Luttenberger

Governing Commons on Croatian Islands

Lana Peternel, Ana Perinić Lewis

"Island Exists Only on Paper": Perception and Visibility of the State on the island of Žirje

Petar Filipić, Nenad Starc

The Island Happiness Score – Winter 2022/23

11:00-11:30

COFFEE BREAK

11:30-12:50

Session VIII

Chair: Nenad Starc

Lidija Runko Luttenberger

Food Supply as a Factor of Resilience, Human Well-Being and Environmental Health

Agnès Michelot

"One" Health: A New Legal Principle to Promote Environmental Food Policies on Islands

Marie-Ange Schellekens

The Latest Reform of the European Agricultural Policy: Impacts on the Food Production of the Mediterranean Islands

Majda Rubić

On the Impact of Economic Integration on Island Identity – Legal Point of View

12:45-15:00

LUNCH

15:00-16:20

Session IX

Chair: Iva Niemčić

Fabijan Hrvatin Peronja

Fishing – Catch Less, Earn More

Peter Simonič

Žirje Field – from Existence to Heritage

Ivana Radovani Podrug

Vernacular Rural Architecture of the Island of Hvar – Challenges of Renovation and Revitalization

Sani Sardelić

Island, Land, Stone: Reading the Landscape with Hungry Eyes

16:45 Gathering at the Pjaca (main square) by the fountain for the start of the guided walk

17:00-18:00 **Marina Blagaić Bergman, Pavel Gulin Zrnić, Josipa Slaviček, Juraj Šantorić, Šime Vukman, Karmen Krasić Kožul, Marija Kamber, Gabrijela Mamić**

Anatomy of Kala – Multidisciplinary Exploration of a Street in Jelsa

18:00 **Vančo Rebac**

Pop-up exhibition "Fish Drying", Monade Gallery

SYMPOSIUM CLOSURE

fisheries, agriculture and small entrepreneurship, all with the personal goal of proving that sustainability can and must be profitable for nature and for people.

Lana Peternel, PhD, Institute for Social Research in Zagreb
lanapeternel@idi.hr

Ana Perinić Lewis, PhD, Institute for Migration and Ethnic Studies, Zagreb
ana.perinic.lewis@imin.hr

“Island Exists Only on Paper”: Perception and Visibility of the State on the Island of Žirje

Twenty years ago, the island of Žirje, as the furthestmost inhabited island of the Šibenik archipelago, was an example of negative sociodemographic trends and neglect of island space. Today, the island is still facing a loss of key indicators of vitality – a younger population, due to a long-lasting historical isolation, gradual abandonment of agriculture and neglect of infrastructure. The local population demands greater attention of state institutions in accordance with national plans for the development of islands and developmentally vulnerable communities. In the qualitative research conducted on the island of Žirje in 2023, the concept of state has the central position in the descriptions of economic, demographic, and ecological challenges, while advocating for strong state interventionism in revitalization projects. In the analysis of interviews with around twenty inhabitants, the concept of state implies support and intervention of the local, regional and state authorities, despite the change of the political strategy of isolation in the past thirty-some years, and the consequent focus of a significant part of the community on their own initiatives in tourism. Focusing on the perceived role of the state, we conceptualize it as a historically rooted construct, which is created, experienced, interpreted, remembered and felt. The analysis is based on three main topics that illustrate a layered relationship between the islanders and the state. The first level of analysis is the role of the state in the protection of infrastructure and its own heritage in the space, the second level is the relationship of islanders towards the existing legal framework, and the third is the analysis of the active relationship of the local population towards state institutions. For islanders, the state is a construct that is emotionally shaped through feelings of pride, disappointment, distrust, bitterness, and frustration. We interpret the emotional construct of state through the concept of “omnipresent history”, while combining historically different states and their influence on the island. Based on the experience and perceptions of the state practices on the island, our interlocutors see the state as a “stepmother” that is incompetent, inefficient, frustrating and only occasionally benevolent. At the same time, they point to the importance of their own role and of the island they live on in the formation of the Republic of Croatia and defence of Dalmatia, expecting from that idealised state to take care of them now, to function, help and work.

Lana Peternel, PhD is a Senior Research Associate at the Institute for Social Research in Zagreb. She was principal investigator in two projects: "Anthropological Research of Minority Religions in Historical Archives in Croatia." (Croatian Ministry of Science and Education and Slovenian Ministry of Science, Education and Sport) and "Comparison of National and Religious Identities of Secondary School Students in Croatia and Slovenia" (the Unity through Knowledge Fund between the Republics of Ireland and Croatia). Currently she is PI on a project funded by the Croatian Science Foundation: "Isolated People and Communities in Slovenia and Croatia – ISOLATION" (2022-2025). She also teaches at Zagreb University of Applied Sciences. Since 2023, she has been editor-in-chief of *Sociology & Space* journal. She is an author of the book *Lost Settlements in Croatia* (Dugački, Vlatka; Peternel, Lana; Škiljan, Filip. 2021. Zagreb: Plejada, IDIZ, IMIN). Her main areas of interest are marginalised communities, isolation, emptiness, religious and ethnic identities, sustainability.

Ana Perinić Lewis, PhD, is a Senior Research Associate at the Institute for Migration and Ethnic Studies in Zagreb, Croatia. She graduated in Croatian language and literature and ethnology from the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. She obtained a PhD degree in ethnology and cultural anthropology at the same university. Her main fields of interest include island studies, island space, island communities and their identifications, migrations and stereotypisations. She conducted cultural anthropological research on identity processes on the island of Hvar and published the book (in Croatian) *Islands of the Island of Hvar: The Pluralism of Local Island Identifications* (2017). She has been an associate on six interdisciplinary scientific projects focused on anthropological research on the Adriatic islands. Currently, she is working on projects about isolation, islands ethnographies and solidarity economy.

Jorge Queiroz, PhD, Head of the Department of Culture, Heritage and Museums, Tavira, Portugal
jorge.queiroz1@gmail.com

Portugal and the Mediterranean Diet UNESCO Inscription – Working with the Seven Countries, National and Local Experiences

The Mediterranean Diet candidacy and inscription preparation on UNESCO's Representative List, approved in Baku on 4 December 2013, was a very rich period, learning and sharing information about the 7 states and their representative communities. Significant progress and rich experiences occurred specially from 2014 till the 2020 pandemic, we built together an organizational evolution and cooperation, each year one of the seven countries coordinated the group organizing a meeting about the national and local activities, proposals and new projects.

In the face of humanity's problems, the MD presents an important perspective and instrument with many values and practices, a way of the communities' lifestyle preserva-